

## Täysistunto

**Torstai 9.3.2017 klo 15.58—19.23**

Täysistunto alkoi klo 15.58. Täysistunto päättyi klo 19.23.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (15.58—16.59) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (16.59—19.23).

### 1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

### 2. Suullinen kyselytunti

**Puhemies Maria Lohela:** Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen jollekin paikalla olevista ministereistä, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. Muistutan, että kysymysten ja vastausten enimmäispituus on 1 minuutti, jotta ehditään ottaa mahdollisimman monta kysymystä tunnin aikana.

#### 2.1. Suullinen kysymys varhaiskasvatusmaksuista (Tytti Tuppurainen sd)

Suullinen kysymys SKT 22/2017 vp

*Suullinen kyselytunti*

**Puhemies Maria Lohela:** Edustaja Tuppurainen.

*Keskustelu*

16.01 **Tytti Tuppurainen sd:** Arvoisa puhemies! Kiitokset koko hallitukselle, että SDP:n yhteistyöaloite nuorten kesäduunikampanjasta liikahti eilen eteenpäin. Tämä on tärkeä Suomen satavuotissanoma kaikille meidän nuorille. Jokainen nuori ansaitsee kesätyöpaikan. Tämä on meille yhteinen tavoite. Mutta meillä on myös yhteinen tavoite alentaa suomalaisperheiden päivähoitomaksuja ja tehdä asteittain varhaiskasvatus maksuttomaksi. Niinpä tässä yhteistyön hengessä kysynkin teiltä, hyvä hallitus: aiotteko te tehdä esityksen kehysriihessä päivähoitomaksujen alentamisesta tai varhaiskasvatuksen tekemisestä maksuttomaksi?

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

**16.02 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on itse asiassa toiminut tässä asiassa jo vähän nopeammin, elikkä maaliskuussa, tässä kuussa, jossa elämme, varhaiskasvatusmaksut Suomessa laskevat pienituloisilta perheiltä eli perheiltä, jotka ovat esimerkiksi yksinhuoltajaperheitä, perheiltä, jotka ovat tiukassa taloudellisessa tilanteessa. Tämä saattaa vaikuttaa perheiden arkeen jopa 80 euroa kuussa alentavasti, elikkä se on merkittävä, iso helpotus lapsiperheille ja myöskin lisää lasten osallistumista ja mahdollisuuksia päästä laadukkaan pedagogisen varhaiskasvatuksen piiriin. Tällainen hyvä uutinen on tietysti ilo kertoa suomalaisille, että varhaiskasvatusmaksut laskevat, ja tällä tiellä on hyvä jatkaa.

**Puhemies Maria Lohela:** Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tähän aiheeseen, ilmoittautumaan.

**16.03 Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä puhuin eilen yhden nuoren äidin kanssa. Hän on töissä kaupan kassalla, ja nyt perheen perustamisen jälkeen töihin palaaminen ei ole hänelle taloudellisesti kannattavaa. Eihän näin voi nyky-Suomessa olla. SDP:lle varhaiskasvatusmaksujen alentaminen ja asteittainen poistaminen on tärkeä asia. Hyvä hallitus, teidän oma kannustinloukkutyöryhmännekin on sitä mieltä, että päivähoitomaksujen alentaminen parantaa työllisyyttä. Me SDP:ssä esitämmekin hallitukselle, että se toisi tänne eduskuntaan esityksen lakimuutoksesta, jolla tämä työ käynnistyy.

Arvoisa ministeri Grahn-Laasonen, kuntavaalit ovat kuukauden kuluttua. Voisitteko te nyt kertoa äänestäjille, aiotteko te vaalien jälkeen kehysriihessä tehdä päätöksen päivähoitomaksujen alentamisesta edelleen sekä varhaiskasvatuksen tekemisestä kokonaan maksuttomaksi?

**16.04 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin totesin, varhaiskasvatusmaksut laskevat tässä kuussa, ja kaikkein pienituloisimmille perheille varhaiskasvatus on toki nyt jo ollutkin maksutonta ja on jatkossakin. Mutta tosiaan monet perheet hyötyvät nyt siitä, että maksuja on päätetty alentaa, ja kannustinloukkuja pohtinut työryhmä, joka luovutti raporttinsa ihan tässä taannoin hallituksen käyttöön, on tosiaan käynyt läpi näitä kannustinloukkukysymyksiä myös varhaiskasvatusmaksujen osalta ja tehnyt siihen liittyen laskelmia. Se on ihan tosiasiallinen tilanne, että varhaiskasvatusmaksut aiheuttavat kannustinloukkuja eli tilanteita, joissa perheissä koetaan, ettei kannata ottaa työtä vastaan vaan jäädä mieluummin kotiin siksi, että ne varhaiskasvatusmaksut lankeavat ikään kuin työssäkäyntimaksuna. Tähän ongelmaan tosiaan hallitus on jo kiinnittänyt huomiota muun muassa juuri sillä, että maksut nyt laskevat. Tietenkin arvioimme sitten puoliväliriihessä mahdollisuuksia, miten voidaan asiassa edetä jatkossa.

**16.05 Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan tässä on näistä kannustinloukuista eli siitä, kannattaako työtä ottaa vastaan, paljon puhuttu ja hallitus teetti selvityksen, mutta sieltä ei nyt paljon uusia eväitä tullut. Mutta siellä mainittiin, että nämä päivähoitomaksut, varhaiskasvatusmaksut ovat yksi este ottaa työtä vastaan. Ilolla huomasin, että opetusministeri oli tarttunutkin tähän SDP:n ajatukseen jo aikaisemmin. Tehän jo mediassa totesitte, että varhaiskasvatusmaksut pitäisi osaltaan poistaa. No

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

nyt kun te vasta joitakin kuukausia sitten ajoitte korkeampia päivähoitomaksuja, mutta suostuitte luopumaan tästä esityksestä, niin ihmiset tietysti pohtivat, onko tässä vain kyse vaalipuheesta ja unohdetaanko nämä nyt sitten kehysriihessä, joka on heti kuntavaalien jälkeen. Ministeri Grahn-Laasonen, onko tämä vain vaalipuhetta, vai voitteko nyt luvata tässä, että teette esityksen hallituksen kehysriiheen varhaiskasvatusmaksujen poistamisesta?

**16.06 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Teot ratkaisevat, ja edellisellä hallituskaudella, kun oli sosiaalidemokraattinen opetusministeri, varhaiskasvatusmaksuja ei alennettu, [Oikealta: Ohoo!] mutta nyt tällä kaudella näin on tapahtunut, eli maaliskuussa varhaiskasvatusmaksut laskevat. Se on toteutettu nimenomaan sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla, eli kaikkein heikoimmassa asemassa olevien perheiden varhaiskasvatus on jo maksutonta. Sitten perheillä, jotka ovat heikossa taloudellisessa tilanteessa, esimerkiksi yksinhuoltajaperheillä, jotka ovat todella ahtaalla Suomessa, [Pia Viitanen: Aiotteko tehdä esityksen riiehen?] varhaiskasvatusmaksuja alennetaan nyt merkittävästi, ja se tuntuu siellä omassa arjessa ja kukkarossa. Mutta se on ihan totta, että varhaiskasvatusmaksut aiheuttavat perheissä kannustinloukkutilanteita, ja siitä syystä siihen on se työryhmäkin kiinnittänyt huomiota. Asiaahan nimenomaan sitten kehysriihessä, siinä puolivälitarkastelussa, on mahdollisuus asiantuntijoiden tekemän raportin pohjalta katsoa.

**16.07 Eeva-Johanna Eloranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatus voi myös pysäyttää huono-osaisuuden kierteen ja parantaa lapsen oppimismahdollisuuksia koulutiellä. Koulutuksellisen tasa-arvon kannalta on tärkeää, että alhaista varhaiskasvatukseen osallistumisen astetta me nostamme Suomessa eurooppalaiselle tasolle. Kannustavin tapa tähän olisi tarjota etenkin kaikille yli kolmivuotiaille maksuton osapäiväinen varhaiskasvatus, niin kuin esiopetuksessa jo nyt tehdään. Samalla tämä tosiaankin poistaisi niitä kannustinloukkuja työn vastaanottamiselta. Tähän asti hallitus on kuitenkin kurjistanut suomalaista varhaiskasvatusta: ryhmäkokoja on kasvatettu ja päivähoito-oikeutta rajattu, ja vielä muutama kuukausi sitten oltiin tosiaankin korottamassa noita päivähoitomaksuja.

Nyt on tosiaan hienoa, että ministerikin on julkisuudessa puhunut tämän maksuttoman varhaiskasvatuksen puolesta. Nyt kysyisinkin ihan selvän kysymyksen: Saammeko esityksen maksuttomasta varhaiskasvatuksesta eduskuntaan vielä tällä vaalikaudella? Oletteko tulossa SDP:n linjoille?

**16.08 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hyvin iloinen siitä opetusministerinä, että varhaiskasvatus on noussut yhteiskunnalliseen keskusteluun, ja meillä on myös tutkimuksen kautta entistä enemmän tietoa varhaiskasvatuksen vaikuttavuudesta ja merkityksestä lapsen koulutuspolulla ja elämässä yleensäkin.

Olen asettanut kolme selvityshenkilöä tekemään selvitystä ja rakentamaan tiekarttaa siihen, miten varhaiskasvatusta Suomessa voidaan edelleen kehittää, ja siinä on kolme näkökulmaa: Yksi on osallistumisaste varhaiskasvatukseen, jossa jäämme muista OECD-maista jälkeen. Toinen näkökulma on varhaiskasvatuksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Ja kolmas näkökulma on varhaiskasvatuksessa tarvittava osaaminen ja henkilöstörakenne.

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

Näitä esityksiä tulemme saamaan käyttöön loppukeväästä, ennen kesää, jotta voidaan sitten rakentaa yhteistä polkua varhaiskasvatuksen kehittämiseksi.

Tänä aamuna sain myös käytännön kokemusta varhaiskasvatuksesta, kun oli vanhempien aamukahvit.

**16.09 Satu Taavitsainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannustinloukukeskustelussa on käännettävä katse varhaiskasvatusmaksuihin. Tällä hetkellä keskituloisessa monilapsisessa perheessä päivähoitomaksut ovat iso menoerä, koska taloudellinen liikkumavara on vähissä. Työssäkäynnin ja arjen yhteensovittamista puntaroidaan perheissä toimeentulon kannalta, koska se vaikuttaa perheen hyvinvointiin. Vanhemmat pohtivat tarkkaan, kannattaako työhön meno, jos siitä ei ole taloudellista hyötyä ja arki muuttuu kilpajuoksuksi aikaa ja maksuja vastaan. Maksut synnyttävät noidankehän, jossa lapset osallistuvat harvemmin varhaiskasvatukseen ja vanhemmat käyvät vähemmän töissä. Mikä pahinta, samalla kasvaa lapsiperheköyhyys, joka haavoittaa, ja sen vaikutukset näkyvät aikuisiässäkin. Tähtäimenä on maksuton varhaiskasvatus. Kysyn: aikooko ministeri valmistella tuota esitystä maksujen poistamiseksi?

**16.10 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On oikeastaan todella hieno tilanne se, että tällaisessa taloustilanteessa, jossa nyt elämme, olemme voineet tehdä sellaisen päätöksen, että tässä kuussa varhaiskasvatusmaksut monelta perheeltä laskevat, ja nimenomaan siitä näkökulmasta, että se hyödyttää niitä heikossa asemassa olevia perheitä, esimerkiksi yksinhuoltajaperheitä, jotka Suomessa ovat todella ahtaalla. Vastaavia päätöksiä edellinen hallitus — eli silloin, kun te olitte vallassa — ei vastaavasti tehnyt. [Välihuutoja vasemmalta] Joten siinäkin mielessä voidaan pitää hienona asiana, että tällaisia tärkeitä päätöksiä tänä vaikeana taloudellisenä aikana me voimme viedä eteenpäin perheitä hyödyttävällä tavalla.

Varhaiskasvatus, niin kuin sanoin, on lapselle eduksi, ja se on myös lain mukaan lapsen oikeus. Varhaiskasvatusta kehitetään tällä hetkellä laadullisesti. Ihan sellainen konkreettinen ja hyvinkin iso asia on se, että varhaiskasvatus saa syksyllä omat niin sanotut opetussuunnitelmat eli varhaiskasvatussuunnitelmien perusteet, kun Opetushallitus tekee ne ensimmäisen kerran. [Susanna Huovinen: Se on hyvä, mutta entä vastaus?]

**16.11 Olli-Poika Parviainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiinnittäisin huomiota siihen, että päivähoidon ylin maksuluokka tulee vastaan jo varsin maltillisilla perhetuloilla. Kysyisin ministerin kantaa siihen, miten näette tulevaisuuden ylimpien maksuluokkien kohdalla, jos nyt lähdetään siitä, että varhaiskasvatusmaksuja ette ole kuitenkaan poistamassa.

Toinen kysymys, joka tulee mieleen, on se, että isyysvapaalta juuri palattuani ehdin aika paljonkin miettiä lapsiin liittyviä kysymyksiä, ja palasin uudelleen pohtimaan subjektiivisen päivähoito-oikeuden merkitystä monien perheiden hyvinvoinnille. Nyt kun monissa kunnissa on havaittu tämän muutoksen tuottaneen melkoisia haasteita, niin kysyisin teiltä, oletteko keränneet aineistoa siitä, miten subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittaminen on Suomessa nyt toteutunut ja johtaako se joihinkin uusiin toimenpiteisiin teidän osaltanne.

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

**16.12 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatusoikeuden rajaamiseen liittyvää lainsäädäntöä arvioidaan ja seurataan hyvin tarkasti, ja toimimme siinä hyvässä yhteistyössä kuntien kanssa. Kaikkein olennaisin kysymys on itse asiassa se, osallistutaanko varhaiskasvatukseen lainkaan, koska meillä on Suomessa se tilanne, että me jäämme muista OECD-maista jälkeen varhaiskasvatukseen osallistumisessa. Neljävuotiaista vain noin 70 prosenttia osallistuu varhaiskasvatukseen, kun se muissa Pohjoismaissa on lähempänä 100:aa kuin 90:tä, eli jäämme tässä ikään kuin luonnollisissa vertailuryhmissämme jälkeen. Siitä syystä yksi näistä asioista, joihin selvityshenkilöt nyt hakevat vastauksia, onkin se, miten osallistumista pedagogisesti laadukkaaseen, suunnitelmalliseen varhaiskasvatukseen voidaan tulevaisuudessa lisätä.

**16.13 Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin puhua muutaman sanan laadusta. RKP:n mallissa meillä on maksuton varhaiskasvatus kolme vuotta täyttäneille, mutta hallitus on antanut kunnille mahdollisuuden taas suurentaa ryhmiä yli kolmevuotiaille, subjektiiviseen oikeuteen on kajottu, ja näillä heikennyksillä on vaikutusta varhaiskasvatuksen laatuun. Nyt hallitus suunnittelee, että esiopetuksen yhteydessä voitaisiin tarjota kerhotoimintaa, missä ei ole vaatimuksia henkilöstön koulutuksen suhteen, ryhmäkoosta eikä minkäänlaisia laadullisia vaatimuksia. Toivomme tietysti, että tämä esitys ei etenisi, mutta, arvoisa hallitus, missä vaiheessa tämä valmistelu on?

Var befinner sig förslaget om att tillåta klubbverksamhet i samband med förskolan? Vi anser det vara mycket beklagligt om regeringen går vidare med det här.

**16.14 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sellainen tilanne ei ole mahdollinen, ettei olisi esimerkiksi osaamiseen ja kelpoisuuksiin liittyviä säännöksiä laissa, se on aivan selvä asia. Mutta taloustilanne on tällä hetkellä Suomessa ollut tiukka, ja se on näkynyt myös varhaiskasvatuksessa, sitä ei käy kiistäminen, mutta siitä syystä olenkin erityisen iloinen siitä, että meillä on ollut mahdollisuus tehdä myöskin sellaisia perheiden elämää helpottavia ratkaisuja kuten varhaiskasvatuserätyksen alentaminen. Se tulee monelle perheelle hyvin tarpeeseen ja osuu nimenomaan sinne eniten tarpeessa oleviin, heikoimmassa asemassa oleviin.

Toinen asia, mihin haluan kiinnittää huomiota ja minkä eteen on paljon tehty töitä, on varhaiskasvatuksen laatu. Eli meidän pitää pystyä vahvistamaan varhaiskasvatuksen laatua ja tuomaan se [Mikaela Nylander: Onko tämä sitä?] mahdollisimman monen lapsen saataville, ja sitä työtä tehdään nyt muun muassa opetussuunnitelmatyön kautta tai varhaiskasvatussuunnitelmien perusteiden kautta Opetushallituksessa. Eli voimme parantaa varhaiskasvatuksen laatua sitä kautta, että tehdään normiasiakirja, joka koskee kaikkia varhaiskasvatuksen järjestäjiä, [Puhemies koputtaa] ja sitä kautta sitten voimme kirittää ja parantaa laatua. [Susanna Huovinen: Aivan ohi kysymyksen!]

**16.16 Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on erinomaista, että hallitus on lähtenyt purkamaan kannustinloukkuja, ja yksi tietenkin on se, että päivähoitomaksujakin tarkistellaan, niin kuin tässä ollaan nyt kaikista pienituloisimpien perheiden päivähoitomaksuja alennettu. Mutta on hyvä muistaa, että ilmaista päivähoitoa

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

tai varhaiskasvatusta ei ole olemassakaan, ainahan sen joku maksaa, ja jos me kaikki maksumme poistamme, niin me yhdessä verotuloilla maksamme nämä päivähoitomaksut.

Nyt on hyvä muistaa, että tämä sosiaalidemokraattien mallihan lähtee siitä, että siitä hyötyisivät kaikista eniten parempituloiset lapsiperheet, eivät pienituloiset lapsiperheet. Sen takia haluan kysyä ministeriltä: tässä taloudellisessa tilanteessa [Paavo Arhinmäen välihuuto] onko parempi, että Suomi satsaa varhaiskasvatuksen laatuun ja kaikista pienituloisimpien lapsiperheiden tilanteen parantamiseen ja lapsiperheköyhyyteen kuin siihen, että helpottaisimme vähän parempituloisien lapsiperheitten asemaa? [Eduskunnasta: Hyvä, Markus!]

**16.17 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri tämä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden linja näkyy tässäkin ratkaisussa, joka tässä kuussa tehtiin, eli varhaiskasvatusmaksujen alentaminen koskee siinä nimenomaan eniten tarpeessa olevia. Niissä perheissä, jotka ovat kaikkein heikoimmilla, varhaiskasvatus on jo tänä päivänä maksutonta. Varhaiskasvatushan kaiken kaikkiaan on vahvasti yhteiskunnallisesti subventoitu palvelu, eli perheethän maksavat siitä vain hyvin pienen osan tänäkin päivänä. Siellä tehdään todella erittäin arvokasta työtä, ja olen hyvin iloinen, että meillä on entistä vahvemmin myöskin tutkimusnäyttöä siitä, mikä on varhaiskasvatuksen vaikutus myöhemmälle koulutuspolulle.

Yksi näkökulma, jonka haluan tähän keskusteluun vielä tuoda, on syrjäytymisen ehkäisy. Meillä on kaikilla täällä yhteinen huoli nuorten syrjäytymisestä, ja kun haluamme siihen ongelmaan löytää kestäviä ratkaisuja, niin silloin katse tulee kiinnittää ja kääntää sinne varhaisiin vuosiin, miten voimme puuttua niihin varhaisiin syrjäytymisen merkkeihin jo ennaltaehkäisevästi mahdollisimman varhain, ja siinä nimenomaan pedagogisesti laadukas varhaiskasvatus on yksi tärkeä keino.

**16.18 Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toivottavasti moni katsoja ei juonut kahvia kuunnellessaan äskeistä ministerin vastausta, jossa hän puhui hallituksen sosiaalisen oikeudenmukaisuuden linjasta. Nimittäin aika monella taisivat kahvit lentää siinä vaiheessa ruudulle hämmästyksestä.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, aamuisin keskustelen hyvin paljon lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien kanssa päiväkodissa, ja kyllä he kokevat kahdella tapaa hallituksen politiikan erittäin epäoikeudenmukaiseksi. Ensinnäkin näiltä varsin pienituloisilta, vastuullista työtä tekeviltä ihmisiltä teidän painostuksesta on leikattu 30 prosenttia lomarahoja. Sen lisäksi olette tehneet päätöksen siitä, että kunnat voivat kasvattaa ryhmäkokoja. Onneksi on järkeviä kuntia, vaikkapa kotikaupunkini Helsinki, joka näin ei ole tehnyt, [Oikealta: Ja Espoo!] mutta kun te puhutte laadusta ja erityistarpeista varhaiskasvatuksessa, te toimitte juuri päinvastoin kasvattamalla ryhmäkokoja, jolloin lapset joutuvat entistä heikompaan asemaan ja samaan aikaan työntekijät, koulutetut lastentarhanopettajat, [Puhemies koputtaa] lastenhoitajat, väsyvät. [Puhemies koputtaa] Eikö tässä ole valtava ristiriita, ministeri Grahn-Laasonen?

**16.19 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja arvoisa edustaja Arhinmäki! Eikö teidän mielestänne ole sosiaalisesti oikeudenmukaista, että yksinhuoltajaperheiden varhaiskasvatusmaksuja tässä kuussa alennetaan? [Välihuutoja vasemmalta] Minun on hyvin vaikea ajatella sen oikeudenmu-

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

kaisempaa päätöstä kuin se, että helpotetaan yksinhuoltajaperheiden tilannetta ja edistetään lasten osallistumista pedagogisesti laadukkaaseen varhaiskasvatukseen, [Vasemmalla: Tämä ei ole hallituksen kyselytunti!] joka tutkitusti ehkäisee syrjäytymistä.

**16.19 Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Grahn-Laasonen, te ette saa puhuttua mustaa valkoiseksi. Tämän hallituksen politiikka liittyen päivähoitoon ja varhaiskasvatukseen on ollut vihamielistä. Te olette poistaneet työttömien lapsilta oikeuden subjektiiviseen päivähoitoon. [Välihuutoja oikealta] Te olette kasvattaneet ryhmäkokoja. On hyvä, että hallitus peräännytti aikeistaan nostaa varhaiskasvatuksen maksuja. Se on hyvä, että peräännyitte tästä. Kuuntelite siinä järjen ääntä.

Mutta haluaisin edelleen saada vastauksen niihin kysymyksiin, joita tässä salissa on tänään esitetty. Te olette itsekä esittänyt sitä, että pitäisi edetä siihen suuntaan, että varhaiskasvatus muuttuisi maksuttomaksi, mutta te ette ole vielä suostunut vastaamaan siihen, aiotteko te oikeasti esittää tätä konkreettisesti kuntavaalien jälkeisessä kehysriihessä. Aiotteko te esittää ja edistää tätä tavoitetta? Hallituksen politiikka on ollut ristiriitaista. Se on ollut poukkoilevaa päivähoito-osalta, varhaiskasvatuksen osalta, ja toivon todella, että tähän saadaan linjakkuutta ja voisitte tässä suoraan kertoa, mitä aiotte tehdä.

**16.21 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa edustaja, olen tehnyt sen jo. Olemme jo alentaneet varhaiskasvatusmaksuja, [Antti Lindtman: Ei, ei, ei, ei!] ja kannustinloukkuja pohtinut työryhmä on tehnyt laskelmia ja esityksiä, että tätä tietä voitaisiin jatkaa eli käydä läpi se, millä tavalla voitaisiin purkaa kannustinloukkuja ja tehdä työn tekeminen aina kannattavaksi. Tämä raportti on luovutettu hallitukselle, ja se tullaan käsittelemään puoliväliriihen yhteydessä.

Vielä haluan yhden käsityksen korjata: keneltäkään ei ole poistettu oikeutta varhaiskasvatukseen. [Eva Biaudet: Käytännössä se kyllä tarkoittaa sitä!] Jokaisella lapsella Suomessa kaikista taustoista riippumatta on oikeus 20 tuntiin pedagogisesti vahvaa, suunnitelmallista varhaiskasvatusta, ja sen yli tulevalta ajalta toimitaan tarpeen mukaan. [Ben Zyskowicz: Se olikin vaihtoehtoinen fakta!]

**16.21 Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Grahn-Laasonen, on aivan totta, että alle kolmehenkisissä pienituloisissa perheissä päivähoitomaksut alenevat, mutta jos perheessä on neljä henkeä, niin maksut pysyvät ennallaan, vaikka olisi pienituloinen perhe, eli tämä kohdistuu pienituloisiin alle kolmehenkisiin perheisiin.

Mutta toinen asia on myös, että te ette vastannut edustaja Nylanderin tekemään kysymykseen siitä, että olette valmistelemassa eskareiden iltapäiväkerhotoimintaa, [Mikaela Nylander: Hyvä, Kiljunen!] joka on maksullinen ja jota te nostitte 100 prosenttia viime vuonna. [Kari Uotila: 100 prosenttiako?] Nyt tämä käytännössä ei tue pienituloisia lapsiperheitä, koska kunnilla ja näillä iltapäiväkerhoilla on itse mahdollisuus määrittää sitä maksua. Tämä maksu on hyvin eriarvoinen siitä riippuen, missä kunnassa tämä järjestetään, kuka sitä järjestää. Kuten täällä todettiin, ammatillista koulutusta ei ole riittävästi kaikilla osapuolilla sekä ryhmäkoot ovat isompia kuin varhaiskasvatuksessa. Miten te [Puhemies koputtaa] vastaatte näille vanhemmille, jotka nyt suunnittelevat omien lastensa eska-reita, heidän iltapäivä- ja varhaiskasvatustoimintaansa, miten te huolehditte siitä?

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

**16.23 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan edustajalle todeta sen, että teimme ihan tietoisien ratkaisun, kun varhaiskasvatusmaksuja alennettiin ja priorisoimme siinä yksinhuoltajaperheitä, koska teimme sen arvion, että siellä se tarve on kaikkein suurin. Siihen tosiaan perustui [Oikealta: Tätäkö SDP vastustaa?] tämä meidän linjamme, ja pidän sitä sosiaalisesti hyvin oikeudenmukaisena ratkaisuna.

Sitten toiseen asiaan eli tähän esiopetuskysymykseen. Meillähän Suomessa esiopetus on tehty velvoittavaksi kaikille, ja se on ollut erinomaisen hieno päätös. Se tuo kaikki lapset esiopetuksen piiriin. Nyt puhetta on ikään kuin siitä ajasta, mikä on esiopetuksen ulkopuolella, ja siihen liittyvä esitys on hallituksen ohjelmassa. Sitä käymme läpi niin, että vain sellainen esitys on mahdollinen, mikä turvaa lapsille turvallisen arjen sen päiväkodin, sen esiopetuksen ulkopuoliselta ajalta, ja palaamme tähän.

Kysymyksen käsittely päättyi.

### 2.2. Suullinen kysymys opiskelijoiden asumistuesta (Ozan Yanar vihr)

Suullinen kysymys SKT 23/2017 vp

*Suullinen kyselytunti*

**Puhemies Maria Lohela:** Seuraava kysymys, edustaja Yanar.

*Keskustelu*

**16.24 Ozan Yanar vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Vielä kaksi vuotta sitten ennen eduskuntaan pääsyä olin vähävarainen opiskelija, joka sinnitteli noin 400 euron opintotuella. En olisi ikinä uskonut, että hallitus leikkaisi jo hyvin pienestä opintorahasta neljänneksen tällä kaudella puhumattakaan valtavista koulutusleikkauksista. Ja leikkauksille ei näy loppua.

Viime viikolla valtiovarainministeriön alla kannustinloukkuja selvittänyt työryhmä julkaisi raportin. Raportissa on harkittu asumistukeen mallia, jossa opintolaina laskettaisiin opiskelijan tuloksi riippumatta siitä, nostaako opiskelija lainaa vai ei. Tämä ajaa opiskelijat pakkolainanottoon ja heikentää asumistukea opiskelijajärjestöjen mukaan 80—200 euroa kuukaudessa. Arvoisa opetusministeri: Aikooko hallitus toistaa koulutuspetoksensa? Aikovatko kuntavaaleissa hallituspuolueet ja puolueenne kokoomus taas väittää olevansa opiskelijoiden puolella, [Eero Heinäluoma: Väittää jo!] mutta heti vaalien jälkeen puoliväliriihessä tuodaan opiskelijoiden asumistukeen lisäleikkauksia?

**Puhemies Maria Lohela:** Ministeri Rehula vastaa.

**16.25 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eikö ole hyvä, että tuodaan esiin sosiaaliturvajärjestelmään, verotukseen, eri etuuksiin liittyviä ongelmia, yhteensovittamiseen liittyviä asioita, jotka eivät esimerkiksi kannusta työntekoon tai jotka eivät esimerkiksi kannusta opiskelemiseen?

Toisekseen siihen, miten jatkossa opintotuki, -laina ja asumistuki yhteensovitetaan, on vielä pitkä matka ennen kuin meillä on minkäänlaisia esityksiä siitä, mitä mahdollisesti ta-

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

pahtuu. Nyt, arvoisa edustaja, te kerrotte totuutena sellaista, joka on vasta työryhmätyön asia. Ja tässä kohdassa myös opiskelijajärjestöjen palaute on varmuudella se, jota otetaan vastaan, niin kuin otettiin viime vuoden puolella, kun opiskelijoitten asumistuki siirrettiin yleisen asumistuen piiriin.

**Puhemies Maria Lohela:** Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan. — Edustaja Yanar.

**16.26 Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Opiskelijaliike puolusti opiskelijoiden siirtämistä yleisen asumistuen alle, ja tavoitteena oli, että näin useimmat opiskelijat saisivat pienen mutta pitkään kaivatun helpotuksen taloudelliseen tilanteeseensa. Tämä oli erityisen tarpeen, kun opiskelijoilta oli leikattu jo niin paljon. Nyt tämäkin pieni kädenojennus vaikuttaa ansalta suunniteltujen uusien leikkausten jälkeen. Hallitus siis taas pohtii opiskelijoille satojen eurojen lisäleikkauksia. Ja minä tiedän, että opiskelijat seuraavat hallituksen toimia erityisen tarkasti tällä hetkellä, luottamusta ei hirveästi ole. [Sari Sarkomaa: Senkö vihreät määrittelee?] Siksi kysynkin, arvoisa opetusministeri, tällä kertaa: nyt kun tämä pieni myönteinen ele opiskelijoiden taloudellisen aseman parantamiseksi on paljastunut ansaksi, eikö teillä ole mitään ehdotusta tiedossa, joka oikeasti parantaisi opiskelijoiden toimeentuloa? [Ben Zyskowitz: Mites ois toi työllisyyden lisääminen?]

**16.27 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus ei tässä kaavaile mitään, vaan kyse on työryhmästä, joka on pohtinut Suomessa työelämän kannustinloukkuja eli tilanteita, joissa ei kannata ottaa työtä vastaan. Ja sehän on tietysti yhteiskunnan kannalta aivan kestävä tilanne, että meillä on sellaisia tilanteita, joissa ihmisen ei kannata ottaa työtä vastaan. Työryhmä on käynyt läpi hyvin laajalla pensselillä erilaisia keinoja ja toimittanut niitä eteenpäin, mutta kyse ei ole siis hallituksen esityksestä.

Meillä on erittäin hyvä vuoropuhelu, ainakin oman kokemukseni mukaan, ollut opiskelijaliikkeen kanssa. Tietenkään ei aina olla samaa mieltä ja tilanne on tiukka, mutta vuoropuhelu on ollut erinomaisen hyvää ja haluamme sitä myöskin jatkaa. Ja korostan, että tällaista hallituksen esitystä ei ole.

**Puhemies Maria Lohela:** Vielä ministeri Rehula.

**16.28 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Yanar: se on olemassa olevaa lainsäädäntöä ja käytäntöä, että erityisesti kaikki pienituloisimmat opiskelijat ovat saaneet asumistukeensa lisäeuroja. Ei tämä muutu miksiäkään ankaksi eikä sammakoksi eikä miksiäkään muuksikaan. Se on eduskunnan hyväksymä laki, jolla kaikkein pienituloisimpien opiskelijoitten taloudellista tilannetta parannettiin.

**16.28 Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen ja erityisesti opetusministerin puheet ovat kyllä syvimmän neuvostorealistisen historiankirjoituksen oppien mukaisia. Haluan hiukan muistuttaa teitä siitä, että tämä hallitus on leikannut varhaiskasvatuksesta sillä, että ensin halusitte korottaa maksuja. Kun oppositio ja ihmiset

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

nostivat siitä metakan, te veditte sen pois ja jätitte sen osuuden, aivan oikein, missä yksinhuoltajien maksuja alennettiin. Se oli hyvä, että se jäi, mutta te halusitte nostaa maksuja. Te olette myös rajoittaneet päivähoito-oikeutta, te olette kasvattaneet ryhmäkokoja ja nyt opiskelijoiden osalta olette elokuun alussa leikkaamassa 86 euroa kuukaudessa korkeakouluopiskelijoiden opintorahasta. Tämä on fakta ja sitä ei brezhneviläinen historiankirjoitus muuksi muuta.

Nyt kun puhutaan yleisestä asumistuesta, niin se ei ole mikään kannustinloukku, että opiskelijan kannattaa keskittyä opiskelemaan. Se on hänen työtään. Me haluamme, että he pystyvät täysipäiväisesti keskittymään opiskelemaan, emme sitä, että heitä yritetään ohjata työelämään opiskelun sijaan. Miten takaatte täysipäiväisen opiskelun edellytykset ilman pakkoa ottaa lainaa?

**16.29 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ollaan vain tilanteessa, missä on esitys työryhmältä. Hallitus ei ole sitä keskuudessaan vielä kertaakaan käsitellyt. Ja toiseksi, jos ykköstavoite on se, että kokopäiväinen opiskeleminen tässä maassa on mahdollista, siihen liittyvät asumisen mahdollisuudet, siihen liittyy se, että sillä euromäärällä, joka opiskelijalla on arjessaan käytettävissä, pärjää. Asumistukijärjestelmään mahdollisesti tehtävät muutokset ovat kyllä pitkässä puussa, tilanteessa, jossa hallitus ei ole vielä edes aloittanut tuon työryhmätyön käsittelyä.

**16.30 Sanna Lauslahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edessämme on tietenkin vain työryhmän esitys, ja siltä osin voi todeta, että minkäänlaista hallituksen esitystä ei ole vielä edes toivon mukaan tulossa. [Paavo Arhinmäki: Ei ole vielä] Siltä osin voi todeta, että kyllä meidän opiskelijat ovat kortensa kantaneet kekkoon monellakin tavalla. Opintososiaalisia etuuksia on leikattu aika kovallakin kädellä. Lisäksi meillä on leikattu meidän korkeakouluistamme, ammattikouluistamme ja niin edelleen. Siltä osin voi sanoa, että nyt ollaan semmoisessa paikassa, että enempää ei pidä tehdä. Tässä kohdin kysynkin varapääministeriltä: pidätekö te näpit irti opiskelijoiden eduista? [Vasemmalta: Hyvä kysymys!]

**16.31 Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On virkistävää saada hallituspuolueelta tällainen kysymys, ja se kannustaa minua pääsemään tästä loukusta.

Tällä hetkellä hallituksella ei ole mitään suunnitelmia puoliväliriiheen tehdä lisäleikkauksia. [Paavo Arhinmäki: Joku puolue niitä ajaa!] Kun sitten ajatellaan, mitkä asiat ovat myös koskeneet opiskelijoita ja heidän etujaan, niin ikävä kyllä viimeisellä hallituskaudella leikattiin rajusti kuntien valtionosuuksia, [Eva Biaudet: Vastaa tästä tilanteesta!] mikä on heijastunut epämiellyttävällä tavalla tietysti myös opiskelijoiden elämään. Tämän hallituksen aikana kuntatalous on huomattavasti parantunut.

**16.32 Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Lauslahti tässä hyvin toi esille, niin hallitus ei ole leikannut ainoastaan koulutuksen rahoituksesta hyvin merkittävästi vaan myöskin suoraan opiskelijoiden, Suomen pienituloisimman väestöryhmän, toimeentulosta, mikä on heikentänyt ennen kaikkea perheellisten opiskelijoiden asemaa.

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

Opiskelijaliikkeissä oli isoja huolia kahdesta syystä liittyen tähän opiskelijoiden siirtämiseen yleisen asumistuen piiriin.

Ensinnäkin se jätti noin 40 000 opiskelijaa kokonaan ilman asumisen tukea. Onko hallitus seurannut tätä tilannetta näiden opiskelijoiden osalta ja miten he tulevat pärjäämään ilman tätä tukea jatkossa?

Toinen huolenaihe liittyy perheellisten opiskelijoiden asemaan. Pääministerin sijainenhan on ollut hyvin huolissaan nuorista lapsiperheistä. Ja siitä syystä haluan kysyä: onko hallitus tuomassa esityksen huoltajakorotuksesta ensi kevään puoliväliriihessä?

**16.33 Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tällä hetkellä hallitus valmistautuu puoliväliriiheen eikä ole sen paremmin vielä esityksiä kuin kantojakaan. Mutta on erittäin hyvä, että opiskelijaliike, vapaa kansalaistoiminta, ihmiset tuovat niitä huolia ja viestejä hallituksen tietoon.

Onneksi tämän hallituksen toimesta työllisyys on alkanut paranemaan, talouskasvu on lähtenyt liikkeelle. Ja tämä on, edustaja Gustafsson, aivan erilaista politiikkaa kuin te teitte viime hallituksen aikana, jolloin työttömyys paheni 100 000:lla ja talouskasvua ei ollut.

Totta kai, edustaja Andersson, tämä on tärkeä asia, ja hallitus ottaa tämän totta kai vakavasti, koska kyllä me ymmärrämme opiskelijoiden asiaa, aika moni meistä ministereistä on itsekin ollut opiskelija joskus. [Li Andersson: Tuleeko esitys?]

Kysymyksen käsittely päättyi.

### 2.3. Suullinen kysymys turvapaikkapäätöksistä (Hanna Sarkkinen vas)

Suullinen kysymys SKT 24/2017 vp

*Suullinen kyselytunti*

**Puhemies Maria Lohela:** Seuraava kysymys, edustaja Sarkkinen.

*Keskustelu*

**16.34 Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Turvapaikanhakijoiden viikkoja jatkunut mielenosoitus on nostanut esille monien turvapaikanhakijoiden vaikean tilanteen Suomessa. Monet sotia ja konflikteja paenneet ihmiset ovat saaneet kielteisen turvapaikkapäätöksen, mutta käytännössä he eivät kuitenkaan voi palata kotimaahansa heikon turvallisuustilanteen takia.

Eilen illalla Helsingin keskustassa nähtiin traaginen tilanne, kun kielteisen päätöksen saanut ihminen päätyi epätoivoiseen tekoon ja yritti itsemurhaa.

Olemme saaneet kuulla turvapaikanhakijoilta ja heidän kanssaan työskenteleviltä henkilöiltä, että Maahanmuuttoviraston turvapaikkapäätösten laatu on paikoin heikko ja perustelut ovat horjuvia.

Haluankin kysyä sisäministeriltä: Kohdistetaanko Maahanmuuttovirastoon tällä hetkellä painetta tehdä mahdollisimman paljon kielteisiä turvapaikkapäätöksiä? Ja mitä hallitus aikoo tehdä turvapaikkapäätösten laadun parantamiseksi ja ilmitulleiden virheiden korjaamiseksi?

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

**16.35 Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Annettaanko jotain ohjeita ja painostetaanko kielteisten päätösten tekemiseen? Ei todellakaan. He tekevät sitä virkavastuulla, he tekevät päätöksiä yksilöllisesti, kuten laki edellyttää. Me olemme kiinni erilaisissa ihmisoikeussopimuksissa, me olemme ne allekirjoittaneet, me ai-  
van varmasti ne myöskin täytämme, ja siitä on jo näyttöäkin.

Suomi on oikeusvaltio, jokaisesta päätöksestä voi valittaa ensin hallinto-oikeuteen ja siten useimmiten myös korkeimpaan oikeuteen. Kun olemme katsoneet näitä Migrin tekemiä päätöksiä, niin niistä suurin osa on pysynyt ihan näissä kaikissa oikeusasteissa, eli laatu on todella kohdallaan. Totta kai on muutamia sellaisia takaisin tulleita päätöksiä ja muutettuja päätöksiä, kun maassa oleva tilanne on muuttunut.

Ja onko tehty laatuun parannuksia? Ollaan koko ajan kehitetty Migrissä tätä toimintaa ja ollaan palkattu sinne lisää väkeä, myös laatuun on kiinnitetty huomiota. Myös Migri on itse tänä päivänä [Puhemies koputtaa] laittanut tiedotettakin asiasta.

**Puhemies Maria Lohela:** Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

**16.36 Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kielteisen päätöksen saaneen turvapaikanhakijan oli aiemmin mahdollista saada tilapäinen oleskelulupa, jos kotimaahan pakkokäännyttäminen ei ollut mahdollista. Keväällä 2015 mahdollisuus tilapäiseen oleskelulupaan kuitenkin poistettiin. Tämä päätös ja nykyisen hallituksen kiristynyt turvapaikkapolitiikka ovat johtamassa Suomessa oleskelevien paperittomien määrän kasvuun. Poistaessaan tilapäisen oleskeluluvan silloinen hallitus antoi lausuman, jonka mukaan on seurattava poiston vaikutusta paperittomien määrään ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin. Neljän oppositiopuolueen puheenjohtajat ovat tällä viikolla julkaisseet puheenvuoron, jossa todetaan, että lausumassa tarkoitettuihin toimiin tulee nyt ryhtyä muutuneen tilanteen johdosta, jotta voidaan estää paperittomien määrän kasvu.

Arvoisa puhemies! Onko hallitus valmis puuttumaan niihin turvapaikkajärjestelmän ja lainsäädännön ominaisuuksiin, jotka tuottavat paperittomuutta, ja ryhtymään konkreettisiin [Puhemies koputtaa] toimiin paperittomien aseman parantamiseksi?

**16.37 Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Äsken viittasitte siihen, että näitä kielteisen päätöksen saaneita on paljon. Tällä hetkellä meillä on siellä vastaanottokeskuksissa noin 12 000 sellaista, jotka ovat saaneet kielteisen päätöksen, ja heistä lähes kaikki ovat valittaneet. On aivan selvää, että varmasti näitä kielteisiä päätöksiä tulee, ja jokainen hakemus katsotaan yksilöllisesti. Olemmeko puuttuneet tähän asiaan? Olemme, viime joulukuussa, viime syksyn aikana olemme ministeriryhmällä tätä käsitelleet ja on tehty toimenpidesuunnitelma siitä, miten voidaan estää laittomasti maassa olevien määrän kasvu. Laittomasti maassa oleva henkilö on laittomasti maassa, ja kukaan ei halua sitä, että nämä henkilöt joutuisivat ihmiskaupan uhriksi ja rikollisten hyväksikäyttämäksi. Aina on vaarana, jos on laittomasti maassa, että on muitten hyväksikäytön uhri. Siitä syystä olemme satsanneet vapaaehtoisen paluun järjestelmään yhdessä kansainvälisen järjestön kanssa, hyvin tuloksin. Myöskin poliisi on pystynyt [Puhemies koputtaa] palauttamaan henkilöitä. Olemme tehneet aivan kaikkemme, että määrä ei kasvaisi.

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

16.39 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvapaikanhakijat tulevat luomaan Suomeen uuden paperittomien ryhmän jo täällä olevien paperittomien lisäksi. Nämä uudet paperittomat eroavat entisistä sillä tavalla että heidän ei tarvitse piileskellä, joten ainakin periaatteessa heillä olisi mahdollisuus hankkia työpaikka myös virallisilta työmarkkinoilta. Työlupaa heillä ei kuitenkaan ole. Heillä ei ole myöskään pääsyä sellaisen sosiaaliturvan piiriin, jota Suomessa voi pitää elämiseen riittävänä. Samantyyppinen tilanne on toistuvasti muualla maailmassa johtanut harmaiden työmarkkinoiden merkittävään kasvuun. Siksi kysyn: sallitteko paperittomien tehdä työtä virallisesti Suomessa?

16.39 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme tässä ministeriryhmässä käsitelleet tätäkin asiaa. Jos ihminen on laillisesti maassa, hänellä on mahdollisuus hakea työpaikkaa, ja mikäli esimerkiksi turvapaikanhakija saa Suomesta työpaikan, niin hän sen perusteella voi hakea työperäisen maahanmuuton mahdollisuutta. Mutta kun ihminen on laittomasti maassa, hänellä ei ole mahdollisuutta hakea työpaikkaa. Mutta mikäli hän on saanut turvapaikanhakuaikana työpaikan, hän voi hakea työperäistä maahanmuuttoa ja oleskelulupaa työpaikan perusteella.

16.40 **Kari Kulmala ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten edustaja Sarkkinen kertoi, niin tilanne Helsingin keskustassa kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden pitämällä leirillä on alkanut kriisiytyä. Tällä hetkellä leiristä ja siihen liittyvistä mielenosoituksista ei ole ainoastaan vain häiriötä ulkopuolisille, vaan tilanne on muuttunut uhkaavaksi myös leiriläisille ja mielenosoittajille itselleen. [Li Andersson: Ketkä siellä uhkaa?] — Myös uusnatsit ovat ilmoittaneet uhkauksista leiriä kohtaan, edustaja Kontula. — Tilanne on kehittymässä erittäin huolestuttavaan suuntaan.

Kysyisinkin ministeriltä, miksi tämä tilanne on jatkunut näin pitkään. Mikä on estänyt siihen puuttumista ja minkälaisiin toimiin ministeri aikoo ryhtyä taatakseen kaikkien toria käyttävien turvallisuuden?

16.41 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä oli erittäin hyvä kysymys, koska meiltä on paljon kysytty tästä asiasta ja olemme eilen pitäneet Helsingin poliisilaitoksen väen ja poliisikomentajan kanssa palaverin. Myöskin tänä päivänä on kokoonnuttu tämän asian tiimoilta, koska meille on tullut tieto siitä, että väki lisääntyy näihin kokouksiin ensi viikonlopun aikana, ja siitä syystä Helsingin poliisilaitos, joka on operatiivinen johto tähän liittyen, on tänään tiedottanut asiasta.

Kysymys on myös siitä, mitkä ovat toimivaltuudet. Suomessa on tänä päivänä mahdollisuus jokaisen Suomessa oleskelevan pitää julkisia kokouksia, myöskin järjestää mielenosoituksia. Se on kokoontumisvapautta, mutta sitten jos sattuu jotain, poliisin pitää puuttua. Mutta pitää muistaa toimivaltuudet ja toimivastuut myös muilla. Järjestäjällä, tämän kokouksen järjestäjällä, on aina vastuu turvallisuudesta, siitä, mitä siellä tapahtuu. Myös Helsingin kaupungin pitää maanomistajana arvioida sitä, [Puhemies koputtaa] missä tilanteessa Helsingin kaupungin pitää puuttua, ja poliisi vastaa [Puhemies koputtaa] myöskin näistä turvallisuusasioista.

16.42 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tilanne tuolla Rautatien torilla on tosiaan hyvin surullinen. Siellä on luistinrata, jonka toisessa päässä ovat Suomi Ensin -mielenosoittajat ja toisessa päässä ovat nämä turvapaikanha-

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

kijat, jotka ovat saaneet kielteisen turvapaikkapäätöksen Suomelta. Varmasti kaikki olemme hyvin pahoillamme, tai ainakin näin toivon, siitä traagisesta tapauksesta, josta olemme tänään kuulleet, eli että eilen siellä yksi kielteisen päätöksen saanut henkilö on yrittänyt itsemurhaa.

Tässä tilanteessa kaikkein tärkeintähän on kysyä, mitä me Suomea voimme tehdä tälle tilanteelle. Siellä on ihmisiä, jotka ovat epätoivoisia, jotka eivät voi palata omaan maahansa sen vuoksi, että siellä odottaa melko varma kuolema. Hallitus on kuitenkin omilla toimillaan valitettavasti lisännyt [Hälinää — Puhemies koputtaa] paperittomien määrää Suomessa. Esimerkiksi perheenyhdistämisestä on tehty melko mahdotonta, ja nyt Maahanmuuttovirasto kuuluu tekevän päätöksiä, jotka koetaan hyvin epäoikeudenmukaisiksi [Puhemies koputtaa] ja hankaliksi näille ihmisille, jotka eivät voi palata omaan kotimaahansa. [Puhemies: Ja nyt on jo aika täynnä!] Kysyisin laajemmin hallitukselta: mitä te voisitte tehdä tässä tilanteessa, jotta paperittomien määrä Suomessa ei kasvaisi?

**16.44 Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä palaan tuohon äskeiseen kysymykseen, eli Helsingin poliisi, joka on operatiivinen toimija tässä, seuraa tätä tilannetta koko ajan ja tarvittaessa toimii, ja virka-apupyyntöä tietysti voi Helsinki ja myöskin järjestäjä tehdä. Poliisi on hyvin varautunut, ja olemme saamassa lisäapua myöskin muista kunnista.

Mitä Suomi voi tehdä niin, että meillä ei niiden kielteisen päätöksen saaneiden määrä, jotka Suomeen jäävät, vaikka heillä on lainvoimainen kielteinen päätös, kasva? Siihen on hyvin monia toimia, ja tässä toimenpideohjelmassa on niitä siellä sisäministeriönkin sivuilla. Siinä me kaikki voimme toimia, että nämä henkilöt, joilla on kielteinen lainvoimainen päätös, palaavat vapaaehtoisesti omiin lähtömaihinsa. Mutta sitten kun te kysytte, mitä muuta voidaan tehdä, niin Suomi on sitoutunut näihin ihmisoikeussopimuksiin. Me olemme sitoutuneet yhdessä siihen, että meillä on samat säännöt kuin muissakin maissa ja meillä kohdellaan nimenomaan yksilöllisesti jokainen hakemus.

Kysymyksen käsittely päättyi.

### 2.4. Suullinen kysymys Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimeasta (Stefan Wallin r)

Suullinen kysymys SKT 25/2017 vp

*Suullinen kyselytunti*

**Puhemies Maria Lohela:** Seuraava kysymys, edustaja Stefan Wallin.

*Keskustelu*

**16.45 Stefan Wallin r:** Arvoisa puhemies, värderade talman! Fimeas, det vill säga det tidigare Läke-medelsverkets, huvudorts placering har diskuterats länge.

Saimme sunnuntaina lukea Helsingin Sanomien artikkelin lääkelaite Fimean eri vaiheista, ja siinä todetaan, että keskustan ajama alueellistamis päätös ajoi viraston tuhon partaalle. Itse äänestin aikoinaan ministerinä 16.6.2009 Fimean päätoimipaikan Kuopioon pakko-

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

siirtämistä vastaan ja tein sen muun muassa siksi, että olin huolissani Lääkelaitoksen osaan henkilökunnan katoamisesta muualle. Tämä huomio on sittemmin valitettavasti osoittautunut oikeaksi.

On helppo yhtyä eilisen Helsingin Sanomien pääkirjoitukseen, jossa todetaan: "Hallitukselta odotetaan nyt päätöstä, joka takaa viraston korkean ammattitaidon ja antaa työntekijöille vihdoinkin työrauhan." Arvoisa ministeri Soini, jos en muista väärin, niin myös te äänestitte eduskunnassa aikoinaan tätä Lääkelaitoksen alueellistamista vastaan. Ja kysyn nyt pääministerin sijaiselta, ministeri Soinilta: miten hallitus aikoo ratkaista Fimean tilanteen, ja milloin tämä päätös vihdoinkin syntyy?

**16.46 Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tietenkin tämä alueellistamispäätös on tällä hetkellä voimassa. Tämä on tämän hetken tilanne. Ja nyt sitten, jos tehdään toinen harkinta, mitä en tässä tietysti rohkene ennakoida, se on koko hallituksen päätös eikä yhden varapääministerin päätös. Mutta tällä hetkellä meillä on voimassa oleva päätös, ja jos sitä ei muuteta, niin tietysti tämä tilanne jatkuu.

Mutta se kysymys, minkä, edustaja Wallin, otitte esiin näistä huolista — saadaanko henkilökuntaa, miten Fimean käy, miten se kehittyy, saadaanko ulkomailta tänne tutkijoita, ja mitkä ovat taloudelliset synergiaedut — on oikea, ja se kysymys on vakava. Tämä on se asia, mikä täytyy selvittää. Mutta tällä hetkellä hallitus toimii tällä tavalla, kun päätös on voimassa.

**Puhemies Maria Lohela:** Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

**16.47 Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotta Fimea pystyisi menestyksekkäästi hoitamaan tehtäviensä ja pärjäämään kansainvälisessä kilpailussa, on sen pystyttävä pitämään kiinni nykyisistä asiantuntijoistaan ja myös kyettävä rekrytoimaan uusia osaajia. Nyt tämän erittäin huonon alueellistamispäätöksen huonot vaikutukset on korjattava. Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylän asettama selvitystyöryhmä tarjosi jo yli vuosi sitten hyvän kompromissin, jonka mukaan toimitoja säilyisi sekä Helsingissä että Kuopiossa. Kysyn taas kerran hallitukselta: miten hallitus aikoo turvata, että Fimealla on lopullisesta päätoimipaikkapäätöksestä riippumatta käytössään se paras mahdollinen osaaminen ja asiantuntemus?

**16.48 Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen aika varma, että silloinen sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä päätti tehdä tämän selvityksen, jotta pystytään vastaamaan näihin huoliin ja ongelmiin. Kuten toin äsken esille, on erittäin tärkeää, että me saamme korkealuokkaista lääketieteellistä tutkimusta Suomeen, vierailuvaihtoja, ammattitaitoa, kaikkea tätä. Se tuo myös työtä. Se edistää sitä, että meillä on lääketeollisuutta, uusia tuotteita.

Mutta, niin kuin sanoin, tällä hetkellä meillä on voimassa oleva päätös, alueellistamispäätös, eikä se auta, edustaja Wallin, vaikka te ministerinä ja minä edustajana olemme sitä vastaan joskus aikanaan äänestäneet, koska se taas on sellainen tilanne, että meidän täytyy noudattaa sitä sääntöä, sitä päätöstä, jonka eduskunnan enemmistö on tehnyt, ja tällä hetkellä se on voimassa oleva päätös. Ja jos ei hallitus mitään muuta tässä yhteisesti [Puhemies koputtaa] sovi, niin tämä se tilanne on.

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

**16.49 Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Hyssäle teki aikoinaan päätöksen siitä, että Fimean päätoimipaikka siirretään Kuopioon — osoittaa kyllä melko lailla asenteellista aluepoliittista näkemystä, kun ajatellaan, että Fimean päätoimipaikka ei voisi olla siellä Kuopiossa. Itä-Suomen yliopisto edustaa Suomessa yhtä korkealaatuisinta tutkimusta muun muassa lääketieteessä ja farmasiassa, joten näkee hyvin selvästi, mitkä ovat hallituspuolueessa nämä linjaukset, kun ollaan edelleenkin haraamassa sitä vastaan, etteikö Fimean päätoimipaikan tulisi olla Kuopiossa, niin kuin aikoinaan on päätetty. Olisinkin kysynyt hallitukselta: koska tämä veivaaminen tämän asian ympärillä oikein saadaan päätökseen, jotta Fimeassa saadaan työrauha, ja niin, että tuo voimassa oleva päätös pidetään myöskin voimassa eikä aina tehdä uusia tutkimuksia, joilla horjutetaan tätä tilannetta, mikä on aikoja sitten päätetty ja mitä myöskin ministeri Risikko on aikanaan ollut tukemassa?

**16.50 Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaikka olenkin nyt toisissa tehtävissä, haluan muistuttaa siitä, mitä silloin minun aikamani tehtiin: Silloin neuvoteltiin maakuntaliiton ja kaupungin kanssa sekä Fimean luottamushenkilöiden ja Fimean johdon kanssa ja tehtiin sellainen ratkaisu, että on nimenomaan näitä eri toimipisteitä eri puolella Suomea. Eli sen lisäksi, että on Kuopio, on myöskin Helsinki ja mahdollisesti muita toimipisteitä. Tässä päästiin aivan täysin yhteisymmärrykseen, ja tilanne rauhoittui, eikä ollut sitä joukkopakoa enää ongelmana. [Sari Essayah: Entäs nykyhallituksen aikana?]

Tällä hetkellä on tehty erilaisia selvityksiä, ja varmasti tuolla meidän ministeriryhmässämme tähän palataan. Itse olen henkilökohtaisesti sitä mieltä, että tämä vatkaminen pitää saada loppumaan ja ihmisille työrauha. [Sari Essayah: Juuri näin!]

**16.51 Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On todellakin vatulointia tämän asian ympärillä. Nykyinen sosiaali- ja terveysministeri on kuudes ministeri, jonka pöydällä tämä asia pyörii. Tästä on ollut vain haittaa kaikille, että ratkaisuja ei ole saatu.

Näen erittäin ongelmallisena, että julkisuuteen tulee ymmärrys, että tarkastustoiminta pyörisi tarkastettavien ehdoilla. Näinhän ei tietenkään luonnollisesti voi olla.

Kysyn hallituksen edustajilta: pidätkö ehdottomasti siitä kiinni, että vastaisuudessakin Fimeaa kehitetään duaalimallin pohjalta, Kuopiota vahvistetaan ja myös työskentely Helsingissä mahdollistuu myös jatkossa?

**16.52 Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Totta kai tämä on tavoite, eli siinä mielessä vastaus on kyllä.

Mutta myöskin siitä kysymyksestä, jonka edustaja Wallin otti esiin: Tästä on paljon huolta ja murhetta. Eivät nämä tekstit ja tapahtumat synny tyhjästä vaan huolesta, miten parhaimmalla tavalla Fimea pystyy palvelemaan sitä tehtävää, mitä varten se on tehty.

Edelleen toistan, vaikka saattaa kuulostaa yksitotiselta: Tällä hetkellä meillä on voimassa oleva päätös, joka on tämä. Mutta totta kai ne huolet, että saadaanko tutkijoita, saadaanko rahoitusta, saadaanko Suomen ulkopuolelta rahoitusta tänne, täytyy vakavasti ottaa, se, mikä tämä tilanne todellisuudessa on, ja onko se muuttunut, ja miltä osin se on muuttunut.

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

**16.53 Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että näitä alueellistamispäätöksiä on myös osattu tehdä hyvin, mutta jos muistellemme taaksepäin, niin vuonna 2007 tarkastusvaliokunta yksimielisesti totesi, että näissä alueellistamisissa on tehty todella heikkoja ja huonoja päätöksiä, ja tämän Fimean kohdalla, joka vastaa lääketurvallisuudesta ja lääkealan kehittämisestä, on nyt tilanne, että se on jakaantuneena kahden paikkaan, pääpaikka vielä toistaiseksi Helsingissä ja Kuopiossa tietyt toiminnot.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kanssa kävimme tutustumassa tilanteeseen Kuopiossa, ja olen ymmärtänyt, että kaikki toimijat ovat nyt ihan yksimielisesti — nämä, jotka tämän asian ymmärtävät [Naurua] — sitä mieltä, että tämä tilanne pitäisi jäädättää nyt niin, että tämä päätoiminta-alue olisi täällä Helsingissä ja Kuopiossa se toiminta, mikä siellä nyt on. Rauhoitettaisiin tämä tilanne ja pidettäisiin huolta, että nämä osajat myös pysyvät täällä. Voidaanko tehdä näin? Kysyn nyt varapääministeriltä: voidaanko näin tehdä, että jäädettään, rauhoitetaan ja luodaan edellytykset, että tämä tärkeä toiminta [Puhemies koputtaa] säilyy Suomessa?

**16.54 Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Siihenhän hallitus juuri pyrkii, että meillä säilyy korkealaatuista lääketieteellistä tutkimusta, me saamme henkilökuntaa sekä kotimaasta että ulkomailta, jotta meillä on vierailuvaihtoa tutkijoiden kesken ja jotta tälle hyvän tutkimuksen ja yhteistyön perustalle pystytään rakentamaan esimerkiksi työpaikkoja, bisnestä, uusia lääkkeitä ja muita. Uskon, että edustaja Haatainen, joka muistaakseni on Vehmersalmelta lähtöisin, tuntee sekä Kuopion alueen että täällä toimineena pääkaupunkiseudun alueen, ja sen takiahan tällainen dualimalli on varmasti hyvä. Eli kyllä meistä täällä toivottavasti meidän kahden lisäksi joku muukin tämän ymmärtää. [Tuula Haatainen: Säilytetään!]

**16.55 Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä päätös aikanaan on tehty, se tehtiin vuonna 2009, ja on täysin ymmärrettävää, että silloin ihmiset olivat eri mieltä, että minne se Fimean pääpaikka sijoittuu. Tämän lain takana ovat eduskunta ja valtioneuvosto, sen suhteen, että pääpaikka on Kuopio. Kun tällä hetkellä Kuopiossa työskentelee kolme kertaa vähemmän työntekijöitä kuin Helsingissä, niin minäkalainen aika, arvoisa varapääministeri, teidän mielestänne pitäisi virkamiehillä ja ministeriöllä olla, jotta ne saavat aikaan päätöksen ja noudattavat sitä päätöstä, minkä eduskunta ja valtioneuvosto ovat tehneet? Missä ajassa toimeenpano teidän mielestänne pitäisi tehdä? [Eduskunnasta: Hyvä kysymys!]

**16.56 Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toistan itseäni: Meillä on tällä hetkellä voimassa oleva päätös, lainvoimainen päätös, jonka mukaan tällä hetkellä eletään. Tämä on tilanne tällä hetkellä, ja jos ei siihen muutosta tule, niin tämä tilanne tietysti jää voimaan. Näinhän tämä on.

Kysymyksen käsittely päättyi.

## 2.5. Suullinen kysymys sokeriverosta (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 26/2017 vp

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

### *Suullinen kyselytunti*

**Puhemies Maria Lohela:** Ehditään ottaa vielä yksi kysymys. Edustaja Tanus.

### *Keskustelu*

**16.56 Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Lääkekorvauksien leikkaus, omavastuuosuuksien kasvattaminen on iskenyt suoraan ja pahasti jo ennestään heikon toimeentulon kanssa kamppailevien kansalaisten, varsinkin ikäihmisten elämään. Toisaalta makeisvero ja sen suuret, noin 100 miljoonan euron tuotot poistuivat hallituksen päätöksen mukaisesti vuoden alusta. Kaupan alalta on kerrottu, että jo alkuvuonna veronpoiston jälkeen makeisten myynti on kasvanut noin 10 prosenttia, eli ikävät terveysvaikutukset entisestäänkin lisääntyvät. Kysyisinkin asiasta vastaavalta ministeriltä: Miten terveysperusteisen sokeriveron valmistelu etenee, ja millä aikataululla olette tuomassa asiasta esitystä eduskunnalle? Eikö olisi järkevää saada tuloja sokeriverosta, ehkäistä terveyshaittoja ja helpottaa esimerkiksi lääkemenojen kanssa kamppailevien ikäihmisten elämää?

**16.57 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro):** Arvoisa rouva puhemies! Asiasta vastaava ministeri eli valtiovarainministeri vastasi tähän samaan kysymykseen kaksi tai kolme viikkoa sitten, ja hän vastasi silloin niin, että tämän asian valmistelu on valtiovarainministeriössä menossa. Näin hän vastasi. Sosiaali- ja terveysministeriön osalta tiedän sen työn, mitä siellä tehdään. Me — eli sosiaali- ja terveysministeriön ne vastuulliset henkilöt, joille muun muassa nämä aiheasiat kuuluvat — valmistelamme osaltamme tukea sen esityksen eteenpäin menolle, että päästäisiin verotusmalliin, jossa terveyttä edistäviä keinoja etsittäisiin ja toisinpäin vahingollisia asioita verotettaisiin. Tällainen työ meillä on STM:ssä menossa, mutta verotuksesta vastaa valtiovarainministeri.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

### **3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta** Hallituksen esitys HE 13/2017 vp

#### *Lähetekeskustelu*

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskustelua tästä asiasta käydään tarvittaessa kello 19.30 saakka. Keskustelua jatketaan tarvittaessa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Mikäli keskustelu päättyy ennen kello 19.30, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 4. asiakohtaan.

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

### *Keskustelu*

**17.00 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herera puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Yleisradio Oy:stä annettua lakia siten, että siihen tehtäisiin Yleisradion tehtäviä ja rahoitusta arvioineen parlamentaarisen työryhmän esitysten mukaiset muutokset. Parlamentaarisisessa työryhmässä olivat edustettuina kaikki eduskuntaryhmät, ja työryhmän esitykset tehtiin yksimielisesti. Yleisradiota koskevat lakiesitykset on perinteisesti tehty parlamentaarisen yhteisymmärryksen pohjalta, sillä Yleisradio on eduskunnan radio.

Esityksellä tarkennettaisiin parlamentaarisen työryhmän esitysten mukaisesti Yleisradion julkisen palvelun tehtävänantoa siten, että Yleisradion tulee tarjota julkisen palvelun sisältöpalveluja yleisissä viestintäverkoissa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti. Ehdotettu muotoilu korvaisi nykyisen muotoilun "valtakunnallisesti ja alueellisesti". Kuten parlamentaarinen työryhmä esitti, ehdotettu kirjaus ei poista alueellisen julkisen palvelun tarvetta osana maakunnallista palvelua vaan määrittää ainoastaan julkisen palvelun alueellisen tehtävän täyttymisen vähimmäistason.

Julkisen palvelun ohjelmatoiminnan erityisiä tehtäviä tarkennettaisiin parlamentaarisen työryhmän esitysten mukaisesti siten, että Ylen tehtävänä olisi tukea suomalaisen kulttuuriperinnön vaalimista, suvaitsevaisuutta, yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja kulttuurista moninaisuutta. Kyseinen tehtävä korvaisi nykyisen tehtävän, jonka mukaan Ylen tulee tukea suvaitsevaisuutta ja monikulttuurisuutta. Tehtävämäärittelyn tarkentaminen edellä mainitulla tavalla ei työryhmän esitysten mukaisesti muuta kyseisen tehtävän perusluonnetta, jonka mukaan julkinen palvelu pyrkii omalta osaltaan luomaan edellytyksiä sille, että esimerkiksi Suomen sisäiset kielelliset, alueelliset ja uskonnolliset kulttuurit ovat voineet kehittyä ja ilmaista itseään omilla ehdoillaan.

Esityksellä vahvistettaisiin parlamentaarisen työryhmän esitysten mukaisesti Yleisradion hallintoneuvoston asemaa siten, että hallintoneuvosto päättäisi jatkossa yhtiön strategiasta. Tämä on työryhmän mukaan tarpeen, jotta hallintoneuvosto pystyisi nykyistä tehokkaammin ohjaamaan ja valvomaan julkisen palvelun velvoitteen toteuttamista. Lisäksi säädettäisiin parlamentaarisen työryhmän esitysten mukaisesti pysyvästä asiantuntijakuulemismenettelystä. Hallintoneuvoston olisi kuultava valitsemiaan käsiteltävän asian kannalta tarpeellisiksi katsottavia asiantuntijoita sen suorittaessa Yle-lain mukaisia tehtäviään. Asiantuntijakuulemismenettely olisi luonteeltaan neuvoa-antava. Päätökset tekisi aina yksinomaan hallintoneuvosto.

Esityksellä täydennettäisiin parlamentaarisen työryhmän esitysten mukaisesti Yleisradion tehtäviä siten, että niihin kuuluisi myös sananvapauden, korkeatasoisen journalismin ja median monimuotoisuuden edistäminen siltä osin kuin se on kilpailuoikeuden, valtiontukisääntelyn ja tekijänoikeuksien näkökulmasta mahdollista. Yhteistyön tulee työryhmän esitysten mukaisesti hyödyttää molempia osapuolia. — Kiitos.

**17.04 Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! Eduskunnassa on hyvin pitkä perinne päättää Ylen julkisen palvelun tehtävästä ja rahoituksesta yhteisesti kaikkien eduskuntapuolueiden kesken. Tämä pohjautuu jo vuonna 1948 säädettyyn niin sanotun Lex Jahvetin periaatteeseen. Tällä periaatteella pyritään ennen kaikkea takaamaan se, että Yleisradio on Suomen kansan — eduskunnan radio, ei hallituksen radio.

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

Lex Jahvetti korostaa myös Ylen journalistista riippumattomuutta. Journalistiset päätökset tekevät Ylessä toimitukset, viime kädessä päätoimittajat. Poliitikkojen — ei edes hallintoneuvoston jäsenten — ei pidä journalistisiin ratkaisuihin puuttua. Tämä periaate on koko Yleisradion toiminnan keskeisin ajatus. Samaa periaatetta noudatetaan esimerkiksi Britannian yleisradioyhtiö BBC:llä ja yleisradioyhtiöissä Pohjoismaissa. Suomessa tämä asia on niin itsestäänselvä, että johtamassani parlamentaarisessa työryhmässä siitä ei edes keskusteltu. Tästä journalistisen riippumattomuuden periaatteesta lipeäminen olisi uhka demokratian toimivuudelle, kuten valitettavat esimerkit Unkarista ja Puolasta kertovat.

Arvoisa puhemies! Parlamentaarinen työryhmä on Suomessa perinteisesti ratkaissut Yleisradiota koskevat asiat yksimielisesti. Niin toimittiin tälläkin kerralla. Nyt käsitellyssä olevat hallituksen esitykset ovat täysin työryhmän esitysten mukaisia, ja ne on viime kesäkuussa hyväksytty kaikissa eduskuntaryhmissä.

Julkisen palvelun tehtävänmäärittelyyn esitetään uutta sanamuotoa, joka voimassa olevaa määritelmää selkeämmin kuvaa Ylen tosiasiallista toimintatapaa. Julkisen palvelun tehtävän perusluonne ei tehtävänmäärittelyn muutoksella muutu. Hallintoneuvoston asemaa ehdotetaan vahvistettavaksi siirtämällä strategiasta päättäminen hallintoneuvostolle ja lisäämällä lakiin asiantuntijamenettely, jota hallintoneuvoston tulee käyttää päättäessään strategiasta ja vuosikertomusta käsitellessään.

Muutosten takana on kaksi syytä.

Ensinnäkin hallintoneuvoston aseman vahvistaminen korostaa sitä, että Yle on Suomen kansan yhteinen radio, jonka kustannukset kansalaiset maksavat Yle-verolla ja jonka strategiasta päättäminen kuuluu niille, jotka ovat vaaleissa kansalta valtakirjan saaneet. Kun strategian siirtymisestä hallintoneuvoston päätettäväksi viime kesäkuussa kerrottiin, niin se ei aiheuttanut oikeastaan minkäänlaista julkista keskustelua. [Eero Heinäluoma: Näin on!] Ilmeisesti viime aikoina velloneen Yle-keskustelun takia siitä on nyt tehdyn hallituksen esityksen myötä käyty laajaa keskustelua ja jopa annettu ymmärtää tämän muutoksen vaikuttavan Ylen riippumattomuuteen. [Eduskunnasta: Päinvastoin!] Sen vuoksi onkin hyvin selvästi todettava, että näillä kahdella asialla ei ole mitään tekemistä keskenään. [Eero Heinäluoma: Yhdyn!] Strategiasta päätettäessä ei tehdä journalistisia linjauksia. Ne tehdään vain ja ainoastaan talon sisällä. Lisäksi Ylen journalistista prosessia selvittää parasta aikaa professori Olli Mäenpään yhden miehen selvitysryhmä.

Toiseksi Yle on niin suuri toimija suomalaisessa mediakentässä, että sen linjauksilla on hyvin merkittäviä vaikutuksia kaupallisen median toimintaedellytyksiin. Työryhmässä korostui se, että sananvapauden toteutumiseksi ja kansalaisten tiedonsaannin turvaamiseksi Suomessa tarvitaan Ylen lisäksi myös laadukasta kaupallista mediaa. Lakiin kirjattu ajatus yhteistyön kehittämisestä molempia osapuolia hyödyttävällä tavalla on nimenomaan laadukkaan ja monipuolisen suomalaisen median toimintaedellytysten turvaamista. Esimerkiksi maakunnissa on hyvin tärkeää, että siellä toimii sekä Ylen aluetoimitus että menestyvä maakuntalehti. Maakuntalehtien kannalta STT:n toiminnan turvaaminen on myös tärkeää, ja siksi on perusteltua, että parlamentaarisen työryhmän linjausten mukaisesti Yle on uudelleen hakeutunut yhteistyöhön STT:n kanssa, mistä olemme saaneet tuoreita uutisia.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä on varmasti tarpeen ottaa esille myös muita työryhmämme merkittävimpiä päätöksiä.

Ylen rahoituksen osalta päätettiin jäädyttää indeksi vuosille 2017, 2018 ja 2019, elleivät eduskuntaryhmät yhteisesti päättää vuonna 2018 luopua indeksin jäädyttämisestä vuoden 2019 osalta.

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

Työryhmä myös päätti, että Ylen tulee lisätä ohjelmien ostoja riippumattomilta tuotailta 30—35 prosentilla vuoteen 2022 mennessä. Ulkopuolisten ostojen tavoitteena on edistää suomalaisen ohjelmatuotannon kansainvälistymistä, media-alan vientiä ja alan työllisyyttä Suomessa. Muut Pohjoismaat ovat tässä selvästi meitä edellä.

Ylen kustannuksista henkilöstömenot ovat karkeasti ottaen puolet kaikista menoista. On siten luonnollista, että indeksijäädytys ja ulkoistusten lisääminen vähentävät henkilökunnan määrää Ylessä. Tässä asiassa on kuitenkin hyvä ymmärtää mittasuhteet. Ylessä on tällä hetkellä 2 738 vakituisessa työsuhteessa olevaa työntekijää ja toistaiseksi yt-neuvottelujen kautta on irtisanottu 59. Toki neuvotteluja on edelleen käynnissä, ja luku saattaa jonkin verran nousta. Muutosta voi kuitenkin kutsua maltilliseksi. Tässä yhteydessä haluan kiittää Ylen henkilöstöjärjestöä rakentavasta yhteistyöstä yt-neuvottelujen aikana, joissa on yhteisesti löydetty uusia toimintatapoja ja siten selvitty merkittävästi pienemmillä irtisanomisilla. Ylellä on myös suurena ja julkisesti omistettuna yhtiönä velvollisuus edistää irtisanottujen uudelleen työllistymistä.

Arvoisa puhemies! Kaikkien eduskuntapuolueiden yhteisesti hyväksymät linjaukset Ylen suuntaviivoissa ovat luonnollisesti kompromisseja. Yksimielisyys on arvo sinänsä, koska se antaa Ylelle ja sen riippumattomalle toiminnalle perustan. Monissa maissa yksimielisyyteen ei kyetä, ja se tekee yleisradioyhtiön toiminnan vaikeaksi. Haluankin kiittää toimeksiannon tehnyttä ministeriä, kaikkia parlamentaarisen työryhmän jäseniä ja kaikkia eduskuntaryhmiä yhteisen ratkaisun syntymisestä. [Tuomo Puumala: Kiitoksia puheenjohtajalle!] Ei olisi ollut tälle sukupolvelle kunniaksi, jos olisimme olleet ensimmäinen sodanjälkeinen eduskunta, joka ei kykene yhteisesti päättämään Ylestä.

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Tässä vaiheessa käymme pienen debatin, ja myönnän muutamia siihen tarkoitukseen pyydettyjä puheenvuoroja. Siis pyydän nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta, ken haluaa.

**17.12 Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme kuulleet kaksi erittäin hyvää puheenvuoroa, ja on tyydytyksellä todettava, että molemmissa korostettiin Yleisradion journalismin riippumattomuutta ja sitä, että tämä uusi strategiajärjestely ei saa myöskään siihen vaikuttaa. Se on kaikki myönteistä.

Huoleni kohdistuu siihen, onko mahdollista, että välillisesti esimerkiksi taloudelliset ratkaisut tai toimituksille ajatellut määrärahat voisivat tosiasiallisesti heikentää journalistista panosta tietyillä sektoreilla Yleisradiossa. Tämä on se minun huoleni, ja toivon, että esimerkiksi ministeri voisi omalta osaltaan tämän huoleni poistaa.

Erittäin tärkeätä on myöskin kiinnittää huomiota kaupallisen median rooliin, ja kun itse olen ollut aikanaan vaatimassa Mainostelevisiolle uutisia Yleisradion hallintoneuvostossa, niin pidän hyvin tärkeänä sitä, että kaupallisen median toimintaedellytykset turvataan, mutta se on toinen juttu. Sitä ei tulla saavuttamaan sillä, että Yleisradiota rokotetaan.

**17.13 Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä kertaa täytyy kyllä joka suhteessa yhtyä siihen, mitä tässä esittelevä ministeri ja myös sitten edustaja, varapuhemies Satonen sanoivat. Tämä on tehty yhteisymmärryksessä ja nämä ratkaisut, mitkä tässä esitetään, on nimenomaisesti tähdätty Yleisradion riippumattomuuden vahvistamiseen. Mikään ei voi olla meille kaikille tärkeämpää kuin se, että Yleisradiolla on asi-

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

alliset, hyvät toimintaedellytykset ja että poliittinen päätöksenteko kunnioittaa journalistin riippumattomuutta.

Tässä ehdotettu järjestely, jossa hallintoneuvosto päättää yhtiön pitkän ajan kehityslinjasta, strategiasta, on aivan normaali ja oikea lähtökohta. Sillähän halutaan korostaa sitä, että yhtiö, joka toimii eduskunnan, ei hallituksen alaisuudessa, saa nämä isot kehityslinjan- sa eduskunnan tahtoa heijastavalta hallintoneuvostolta, kun normaalia omistajaohjausta tällaisissa asioissa ministeriö ei tämän rajoitteen [Puhemies koputtaa] mukaisesti, jota olemme viime vuosikymmenet eläneet, pysty toteuttamaan.

**17.14 Tuomo Puumala kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minäkin haluan omalta osaltani yhtyä niihin puheenvuoroihin, mitä tässä on käytetty siitä, että tuossa työryhmässä tehtiin hyvää työtä ja on erittäin hienoa, että ne asiat tässä etenevät. Jos palaa tuohon työryhmävaiheeseen, josta toki on jo keskusteluja käyty, niin kyllähän siinä aika vaikeistakin lähtökohdista tehtiin mahdollinen, ja sitä edelsi paljon työtä, ja hyvä, että olemme päässeet tähän pisteeseen.

Itsekin miellän tuon strategian enemmän siitä näkökulmasta, että siinä silloin pohditaan, minne Yleisradion pitää mennä pitkällä aikajänteellä, mitä sen pitää tavoitella, miten se tulkitsee julkisen palvelun tehtävää muuttuvassa ajassa, jatkuvasti muuttuvassa maailmassa digitalisaation, robotisaation, automatisaation, kaikkien näitten, kehityskulkujen keskellä, ja se, että se on parlamentaarisessa kontrollissa, lisää hallintoneuvoston mahdollisuuksia vaikuttaa. Se, että journalistinen linja olisi [Puhemies koputtaa] siellä strategias- sa, ei tietenkään ole ollut [Puhemies koputtaa] kenenkään ajatuksissa.

**17.15 Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! On todellakin suuri arvo, että työryhmä sai yksimielisen paperin aikaiseksi. Tämä mahdollistaa sen, että tulevaisuutta linjataan ilman poukkoilua ja levotonta tempoilua, ja hallintoneuvosto on jo reagoinut: eilen kuulimme asioista, STT-yhteistyö — no, se ei sinänsä ole hallintoneuvoston asia ollut, mutta se yhteistyö STT:n kanssa on jo käynnistynyt, eli tämän työryhmän linjausten pohjalta edelleen asiantuntijoiden kuulemismenettelyä on käynnistetty, suunnitelmat ovat valmiina, ja edelleen hallintoneuvosto on valmistautunut jo strategian laadintaan. Mutta ikävää on se, että kun talon sisällä työyhteisössä on ongelmia, jotka ovat puhtaasti työyhteisökysymyksiä, ne on haluttu politisoida ja tuoda julkisuuteen epäkorrektilla tavalla.

**17.17 Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun Yleisradion hallintoneuvoston puheenjohtaja, edustaja Kivelä otti tässä esille tämän Yleisradion ympärillä pyörivän ajankohtaisen journalismikeskustelun, niin haluan siitä sanoa, että kyllä tässä tiettyyn huoleen on aihetta kaikkien tapahtumien pohjalta, kun ulospäin syntyy kuva, että jotain kummallista tapahtuu Yleisradion sisällä. Senpä takia haluaisin erikseen kyllä sanoa näin, että on tosi tärkeätä, että Yleisradion hallintoneuvoston jäsenet antavat vastuullisia lausuntoja Yleisradion toimintaan liittyen eivätkä ryhdy antamaan sellaisia lausuntoja, että poliittisten näkökohtien takia ollaan tekemässä jotakin, jotta Yleisradion journalismiin voitaisiin vaikuttaa. [Oikealta: Juuri näin!] Tästähän tämä koko sekaannus lähti liikkeelle, että hallintoneuvoston jäsenistä lausuttiin, että on liikaa jonkun poliittisen aatesuunnan kuviteltua toimintaa, jota kyllä kukaan muu ei ole nähnyt, [Eduskunnasta: Juuri näin!] ja sen takia sanotaan, että tehdään lakimuutoksia.

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

17.18 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! On äärimmäisen tärkeä asia, että journalistisen toiminnan ja hallintoneuvoston välillä on ehdoton palomuuuri. Tämä on yksi fundamenteista tässä asiassa ehdottomasti. Samanaikaisesti haluan sanoa, että kun Yleisradiossa on ollut suuria muutoksia talon sisällä ja se on johtanut tehtäväkuvien muuttumiseen ja tällaisiin kysymyksiin, monenlaisiin ongelmiin työyhteisössä, niin ei ole vastuullista se, että väitetään, että tämä olisi jo seurausta jostakin poliitikkojen lisääntyneestä määräysvallasta. Näinhän ei todellisuudessa ole. Päinvastoin, hallintoneuvoston tehtävä nimenomaisesti on pitää yllä tätä palomuuria.

17.19 **Jyrki Kasvi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esitys perustuu tosiaan parlamentaarisen työryhmän kompromissiin, ja kun muistaa työryhmän henkeä, niin se on kyllä ristiriidassa viime päivien julkisen keskustelun kanssa. Tilanne on selvästikin muuttunut, ja sen myötä moni tulkitsee työryhmän työn tuloksia eri tavalla kuin silloin. Jos me olemme jotain historiasta oppineet, niin sen, että poliitikkojen ei pidä sekaantua tiedotusvälineiden, etenkin Yleisradion journalistiseen toimintaan, vaikka jokainen meistä vuorollamme kokee saaneensa medialta epäreilusti siipeensä. [Jukka Gustafsson: Juuri näin!] Median tehtävänä on vahtia meitä vallankäyttäjiä. Se on mahdotonta, jos media kokee olevansa riippuvainen meidän suosioistamme. Siksi viime kuukausien keskustelu onkin ollut niin huolestuttavaa.

Vielä yksityiskohtana haluan mainita alueelliset palvelut, joita Yleisradio on viime vuosina kiitettävästi kehittänyt. Nyt kun alueelliset palvelut on saatu toimimaan, ne on koettu-kin uhaksi maakuntalehdille, ja siksi Ylen laadukkaat alueuutiset on piilotettu Ylen nettisivujen etusivulta sen sijaan, että ne olisivat Ylen lippulaiva.

17.20 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työryhmä oli erittäin aktiivinen ja teki vastuullista työtä, ja asioihin löydettiin oikeat ratkaisut. Mutta yhtä asiaa en tässä nyt hoksannut, mistään paperista löytänyt. Kysynkin ministeri Berneriltä: missä vaiheessa Ylen rahoitus tuodaan parlamentaariseen käsittelyyn ja otetaan kehyksistä pois? Se on yksi tekijä, kun huolehditaan journalistisesta vapaudesta ja ylläpidetään sitä.

17.20 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Som medlem i Satons arbetsgrupp är jag speciellt glad över några saker. Riksdagens roll förstärks via förvaltningsrådet, Yles oberoende ställning hålls intakt och public service-uppdraget förändras icke.

Arvoisa puhemies! Satosen työryhmän jäsenenä olen erittäin iloinen muutamasta asiasta: eduskunnan rooli vahvistuu näitten ehdotusten myötä, Ylen riippumattomaan asemaan ei kosketa ja Ylen public service -tehtäväkenttä ei muutu kaikesta keskustelusta huolimatta.

Tähän strategiakysymykseen: Minun mielestäni on päivänselvää, että hallintoneuvosto hyväksymällä strategiset linjaukset ei millään tavalla voi puuttua sisältöön tai ohjelmiin [Puhemies koputtaa] tai journalismiin. Sen pitäisi olla kaikille päivänselvä asia.

17.22 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin tässä on monessa puheenvuorossa käynyt ilmi, me saavutimme parlamentaarisen yhteisymmärryksen Ylen tulevaisuutta koskevissa linjauksissa.

Muutama ajatus:

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

Yleisesti ottaen Yleisradion ei tule kilpailla katsojaluvuissa kaupallisten medioiden kanssa, vaan sen tulee keskittyä ydintoimintaansa eli uutisvälitykseen, laadukkaiden yhteiskunnallisten ohjelmien tekoon sekä lastenohjelmien ja kielivähemmistöille tarjottavien palveluiden tarjoamiseen.

Tämän lisäksi täytyy ottaa huomioon, millaisessa ympäristössä me toimimme ja missä Yle toimii. Olemme tilanteessa, missä joudumme tarkastelemaan kaikkia julkisia menoja, ja silloin on kestävämpiä, että Ylen rahoitusta korotetaan joka vuosi. Kristillisdemokratian mielestä myös Ylen pitää osallistua säästötalkoisiin, ja siksi kannatimme myöskin indeksin jäädyttämistä.

**17.23 Mikko Alatalo kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ylellä on edelleen tärkeä julkisen palvelun tehtävä, ja oli hyvä, että Yleisradio nyt tilaa myös STT:ltä uutisia — se on kädenojennus kaupallisille toimijoille — ja indie-tuotantoyhtiöiltä tilataan enemmän ohjelmia, sehän oli Satosen työryhmän linjaus.

Me pidimme erittäin hyvän strategiaseminaarin juuri Mediapoliksessa tällä viikolla. Toivon, että draamaa, viihdettä, alueohjelmia, lastenohjelmia edelleen Tohlopissa tehdään. Mutta se on tosiaankin tämä pääagenda, että vaikka hallintoneuvosto päättää PTS-strategiasta, niin hallintoneuvosto ei puutu itse journalismin sisältöön tulevaisuudessa vaan piirtää isolla pensselillä Ylen tehtävää. Journalismin riippumattomuus on tärkeää, ja päätoimittajat vastaavat sisällöistä, kuten sanomalehdissäkin yleensä päätoimittaja vastaa.

**17.23 Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ylen olemassaolon oikeutta perustellaan juuri tällä julkisen vallan tehtävällä, mutta kuitenkin Yle lähettää paljon sellaista ohjelmaa myös, muun muassa viihdettä ja draamaa, josta voidaan kysyä, onko tämä sellaista julkisen vallan toimintaa, jota varten tarvitaan oma vero. Mielestäni joltain osin ei ole. Siinä mielessä, kun me ymmärrämme, että valtion ydintehtävä ei ole kustantaa saippuaoppereita, varsinkin kun lopputulokset jakavat kansan mielipiteet yhä voimakkaammin, on syytä kysyä, missä määrin Yle on ansainnut sen puoli miljardia vuodessa. Mielestäni meidän pitäisi selkeästi erottaa tämä Ylen tehtävä tämmöisestä draaman tuottamisesta ja muusta viihteestä ja uutistoiminnasta ja niistä julkisen vallan muista tehtävistä. Siinä mielessä meidän olisi rohkeasti keskusteltava myös siitä, miten tämä Ylen toiminta olisi mahdollista kutistaa siihen alkuperäiseen tehtävään ja antaa sitten kilpaileville tuottajille muut toiminnot.

**17.24 Maria Tolppanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäiseksi lähtökohta lienee se, että emme me voi Yleisradiosta vanhaa pravdaa tehdä. Kyllä sillä täytyy olla kaikenlaista toimintaa mukana.

Mutta kun tässä nyt lisätään hallintoneuvostojen painoarvoa, niin se on erittäin hyvä asia, sillä meitä hallintoneuvoston jäseniä on ympäri Suomea, ja se takaa sen, että strategiat eivät tule pelkästään Kehä kolmosen sisäpuolelta vaan otetaan alueellisesti hyvin huomioon se, mitä maassa tarvitaan ja mitä tehdään.

Sitten tämä kaupallisuus, kaupallisen median ylläpito tai yhteistyö: No, Yleä ja verorahoja ei tietenkään ole tarkoitettu kaupallisten medioiden ylläpitämiseen mutta yhteistyöhön kyllä. Yhteistyötä on tehtävä, ja se kannattaa aina.

Mitä tulee siihen, kun täällä vähän viitattiin siihen, minkälaisia asioita poliittisesti oltaisiin tehty, niin voin vakuuttaa — olen yli 30 vuotta työskennellyt Yleisradiossa — että jo-

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

kainen sanoo, että minä en saa yhtään puheaikaa, [Puhemies koputtaa] aivan niin kuin täällä, ei koskaan saada tätä debattia aikaan, vaikka nytkin ollaan äänessä. Kyllä kaikki saavat.

**17.26 Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän kaikista tärkein tehtävämme tässä salissa on kuitenkin huolehtia suomalaisten ja tavallisten kansalaisten luottamuksesta Yleisradioon ja Yleisradion riippumattomuuteen. Ja kyllä olen tästä tällä hetkellä ja nämä viimeaikaiset kohut huomioon ottaen myöskin huolissani. Huolta herättää myöskin se, että tällä hetkellä jotkut hallintoneuvoston jäsenet selvästikään eivät ymmärrä, mikä heidän roolinsa on hallintoneuvoston jäsenenä suhteessa Yleisradion journalistisiin sisältöihin ja suhteessa tähän journalistiseen riippumattomuuteen. [Teuvo Hakkaraisen välihuuto] Ja tämä on äärimmäisen huolestuttavaa, kun miettii Yleisradion tulevaisuutta ja luotettavuutta kansalaisten silmissä. Monet hallintoneuvoston jäsenet ovat antaneet julkisuuteen Yleisradiosta lausuntoja, jotka ovat suorastaan haitallisia Yleisradion toiminnalle. [Teuvo Hakkaraisen välihuuto]

Henkilökohtaisesti pitäisin järkevänä uudelleen tarkistaa tätä linjausta, mitä tulee strategiaan. Ymmärrän hyvin sen, että strategiassa ei [Puhemies koputtaa] päätetä journalistisista sisällöistä, mutta välillisesti sillä on merkitystä.

**17.27 Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan lämpimästi kiittää ministeri Berneriä ja varapuhemies Satosta noista puheenvuoroista, joissa korostettiin, että Yleisradio on Suomen kansan ja eduskunnan radio, ja joissa myöskin korostettiin, että Ylen journalismin riippumattomuuden tulee olla taattu myös nyt ja tulevaisuudessa.

Tämä hallituksen esitys on todellakin Satosen parlamentaarisen työryhmän yksimielisen tuloksen mukainen. Se on erittäin hyvä asia, ja sen takia tätä hallituksen esitystä voi lämpimästi kannattaa. Tässä Ylen hallintoneuvoston asemaa vahvistetaan siten, että hallintoneuvosto päättää Yleisradion strategiasta. Se on omasta mielestäni hyvä asia, koska Yleisradio on nimenomaan eduskunnan radio myöskin, ja silloin täällä voidaan viedä niitä viestejä eteenpäin. Samoin myöskin haluan kiittää varapuhemies Satosta siitä, että hän [Puhemies koputtaa] omassa puheenvuorossaan korosti Ylen aluetoimituksen [Puhemies koputtaa] roolia nyt ja myöskin tulevaisuudessa.

**17.28 Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täytyy antaa kiitosta varapuhemies Satosen johtamalle työryhmälle. Eduskunnassa on laaja yhteisymmärrys siitä, minkälainen asema Yleisradiolla pitää tulevaisuudessa olla. Itse pidän tärkeänä sitä, että tätä panosta tulee ennen muuta uutisiin, ajankohtaistoimitukseen, urheiluun — sellaiseen, mitä ei välttämättä muuten tv:ssä näkyisi — kulttuuriin ja lastenohjelmiin.

Pidän myös tuon indeksin jäädyttämistä aivan perusteltuna tällaisena aikana, kun kaikesta muustakin on jouduttu säästämään ja ihmisillä ei ole ollut varaa siihen korotukseen. Ehkä tuon Yle-veron heikkous on se, että nyt tavallisella suomalaisella ihmisellä ei ole mahdollisuutta kertoa millään tavalla tyytyväisyyttään Ylelle, niin kuin aiemmin tv-maksun aikaan oli. Ja meillä on paljon niitä ihmisiä, jotka eivät Yleä oikeastaan lainkaan käytä.

Ja yhdyn kyllä edustaja Anderssonin sanoihin siinä, että itsekin olen hivenen huolissani siitä, onko myös eduskunnan radioon yritetty vaikuttaa eduskunnan sisältä.

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

17.29 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä, että ihmiset ovat tyytyväisiä Yleisradioon ja käyttävät palveluja, on koko Yleisradion toiminnan lähtökohta. Tältä kannalta katsottuna me tiedämme Yleisradion palvelujen käytettävyydestä sen, että ne ovat aivan huippuluokkaa: yli 90 prosenttia suomalaisista on enemmän tai vähemmän säännöllisesti Yleisradion palvelujen käyttäjiä. Yleisradion luotettavuus on ollut myös aivan huippuluokkaa: Yleisradion tv-uutisten luotettavuus on myös yli 90 prosenttia. Siis ne ovat olleet erittäin korkeita lukemia. [Teuvo Hakkaraisen välihuuto]

Tämä rahoitus on tärkeä osa riippumattomuuden varmistamisessa, ja sen takia on tähdellistä sanoa, että meidän saimme aikaan siitä yhteisymmärryksen, ei vain niin, että nyt ei nosteta, vaan että sitten vuoden 2018 syksyllä arvioidaan, onko mahdollisuus nostaa 2019, jotta Yle voi tehdä nämä kaikki tehtävänsä, mitä täällä halutaan. Ja lisäksi pääsimme yhteisymmärrykseen siinä, että kaikissa olosuhteissa sen jälkeen siirrytään noudattamaan tätä aiemmin hyväksyttyä normaalia indeksiä. Se on tärkeä viesti [Puhemies koputtaa] Ylelle, jotta heillä on mahdollisuus tehdä työnsä hyvin.

17.30 **Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vähän tuli kiire. — Minä olin itse tuossa työryhmässä ja pitkin hampain olin myös hyväksymässä, vaikka olenkin eri mieltä. Minusta koko Yle on semmoinen niin kuin lapamato vanhassa ihmisessä, että se syö tämän ruokkijansa lopulta kuolioon. Nykyaikana tietoa tulee joka puolelta somesta ja kaupallista mediaa on joka puolella. Yle on synnytetty silloin, kun tämmöisiä ei ole ollut. Onko ministeri miettinyt esimerkiksi tämmöistä asiaa, että kun nyt on puhuttu liikennekaareissa muun muassa tästä, että jonkinlainen laite laitettaisiin autoihin, että kilometrit ja muut saataisiin tallennettua, niin Ylelle laitettaisiin samalla tavalla tämä korttijärjestelmä, että joka haluaa, voi maksaa, että se ei menisi suoraan veronmaksajien rahoista?

17.31 **Olli-Poika Parviainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minäkin haluan kiittää edustaja, varapuhemies Satosta hänen työstään tässä työryhmässä ja työryhmää ylipäätään. Onneksi edustaja Hakkarainenkin on siellä tämän kompromissin sitten hyväksynyt.

Korostaisin kuitenkin sitä huolta, joka on noussut esiin tässä keskustelussa, jonka muun muassa edustajat Kasvi ja Andersson nostivat esiin: Viime aikojen yleisessä keskustelussa on käytetty tätä Yleisradion hallintoneuvoston sinänsä perusteltua strategista vastuuta sellaisessa kontekstissa, että on annettu ymmärtää, että hallintoneuvosto ryhtyisi jotenkin manageroimaan Yleä, niin kuin tiedätte, sellaisella tarkkuudella, joka ei ole terveellistä sananvapaudelle. Viitataan siis siihen, että kun strategisia päätöksiä tehdään, niin meidän ei pitäisi miettiä, montako tuntia lastenohjelmia tai millaisia journalistisia sisältöjä tehdään, vaan katsoa sitä suuremman aikavälin kuvaa.

Ja erikseen hyvää vielä tässä kokonaisuudessa: hyvänä asiana näen sen, että koska indie-tuotantoja mahdollistetaan nyt enemmän, niin Yleisradio voi olla jatkossa paremmin alusta uusille yrityksille.

17.33 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime aikoina käyty keskustelu Ylen ympärillä ei ole ollut eduksi Ylelle, eivätkä ole olleet eduksi ne lausunnot, joita eduskunnankin sisältä on tullut, jotka ovat lisää vettä myllyyn laittaneet. Meidän kaikkien tehtävä olisi huolehtia siitä, että Yleisradion journalistiseen riippumattomuuteen luotetaan. Toivoisin, että kaikki edustajat edustaja Hakkarainen mukaan lukien seu-

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

raisivat enemmän Ylen uutisia kuin muodostaisivat mielipiteitä vaikkapa sosiaalisen median perusteella, koska Ylen uutiset tehdään ammattimaisesti ja riippumattomasti.

Mutta riippumattomuuteen kuuluu myös rahoitus: sen pitää olla turvattua, sen pitää olla sellaista, että se ei vaihtelee vuosittain, koska se heijastuu myös journalistiseen riippumattomuuteen.

Samaan aikaan uutisten ja ajankohtaisohjelmien lisäksi Yleisradiolla on merkittävä kansallinen, kulttuurinen tehtävä. Sen pitää tuottaa draamaa, kotimaisia elokuvia, kotimaisia ohjelmia tai olla mahdollistamassa niiden rahoitusta. Ne eivät ole mitään saippuaopperoita, jotka jakavat kansaa, vaan ne ovat keskeinen osa meidän kansallista identiteettiämme ja kansallista kulttuuriamme. Tätä ei pidä unohtaa.

**17.34 Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Näissä Ylen maksuissa kyllä pitäisi palata valinnanvapauteen. Ei ole oikein tästä maailmasta enää se, että ikään kuin pakkoperitään maksuja ihmisiltä. On valtavasti ihmisiä, jotka eivät halua katsoa telkkaria ollenkaan. Haluaisinkin käynnistää keskustelua Ylen muuttamisesta kaupalliseksi toimijaksi esimerkiksi seuraavan 6—10 vuoden sisällä, jotta tämä tilanne suhteessa kaupallisiin kanaviin normalisoituisi.

Mitä tulee sitten Ylen toimintaan siinä, miten sinne onnistuu esimerkiksi korjaamaan jotain uutisointia, jota itsestä on tehty, niin se on äärimmäisen vaikeaa. En ole koskaan vielä saanut Ylen toimittajaa perumaan jotain uutisointia, joka on kohdistunut itseeni, ja muuttamaan, jos olen pitänyt sitä [Puhemies koputtaa] epäoikeudenmukaisena, en koskaan.

**17.35 Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerille ja myös varapuhemies, Ylen parlamentaarisen työryhmän puheenjohtaja Satoselle kiitos esityksistä. Parlamentaarinen työryhmä istui koko viime kevään ahkerasti, ja täytyy sanoa, että se, että puristettiin yhteinen kanta, oli oikeastaan vähän vaikeaa, mutta sieltä se kuitenkin tuli, ja siitä voi olla iloinen ja ylpeäkin.

Kotimainen ohjelmatuotanto on Ylelle todella tärkeää — että se edistää ja pitää sitä yllä. Suomalaisen kulttuurin edistäminen on myös todella tärkeää, ja sehän on Ylen yksi pääasioista myös. Minä kysyisin ministeriltä, kun STT ja Yle tekivät tämän sopimuksen, mikä on ihan hyvä asia: miten te näette tulevaisuuden, Ylen ja kaupallisten yhteiselon ja yhteistyön jatkumisen, kuinka tiivistä ja kattavaa sen pitää olla?

**17.36 Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulle Yleisradio on yksi meidän kansallisen kulttuurin ja sivistyksen tukijalka. Rinnastan Yleisradion hyvään peruskouluun ja meidän erinomaiseen kirjastolaitokseen. Se on yksi näistä kolmesta. Minä ymmärrän sen, että ihmisillä, edustajilla, on täällä oikeus omiin mielipiteisiinsä, mutta tavallaan tällaiset yksittäiset heitot Yleisradion draamaohjelmia tai jotain tällaisia vastaan ovat tavallaan niin kuin epä-älyllisiä. Minäkin olen vuosien mittaan löytänyt paljon ohjelmia, joista en välttämättä tykkää ja sillä tavalla, mutta aina puolustan lähtökohtaisesti Yleisradiota enkä käsitä, että kristillisten liiton edustaja [Antero Laukkasen välihuuto] Laukkanen, esittää täällä yleisradiotoiminnan kaupallistamista. [Paavo Arhinmäki: Yksityistämistä!] Mitä yhteiskunnassa tapahtuu, kun koko ajan tämä kaupallinen media jyllää ja pauhaa aivan pinnallisuuksien mukaan? Pitää olla edes yksi taho, [Puhemies koputtaa] Yleisradio, joka jakaa objektiivista tietoa. [Teuvo Hakkaraisen välihuuto]

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

17.37 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puheenjohtaja! Kristillistä Liittoa ei ole ollut olemassa pitkään aikaan, mutta kristillisdemokraattina vastaan tähän. (Jukka Gustafsson: Kaipa sitä vanhaa liittoa!) — No niin, ei muuta kuin riveihin vaan ja uusi puolue pystyyn. — Kyllä, olen sitä mieltä, että Ylen toiminnalle olisi hyvä, että sen toimintaperiaatteet tulisivat samanlaisiksi kuin muidenkin kaupallisten tv:iden. En ymmärrä tätä valtavaa Ylen arvostusta, mihin se perustuu. Siellä on hyviä ohjelmia kyllä niin kuin muillakin kanavilla, mutta en ole mikään Ylen ihailija.

17.38 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan erittäin arvokasta, että Suomessa on radio, joka huolehtii yleispalveluperiaatteella tiedottamisesta tässä maassa ja niin, että se tapahtuu koko valtion alueella. Se, että Yleisradion hallintoneuvoston asemaa korostetaan tässä uudessa esityksessä, on minun mielestäni erittäin hyvä asia, koska sehän on eduskunnan radio tai kanava ihan selkeästi. Täällä uudessa laissahan sanotaan, että täällä jäseniksi tulee valita "tiedettä, taidetta, sivistystyötä ja elinkeino- ja talouselämää tuntevia sekä eri yhteiskunta- ja kieliryhmiä edustavia henkilöitä", eliikkä täällähän tämä on sanottu. Toimittajalla on totta kai vapaus toimia sen toimittajan vapauden puitteissa ihan niin kuin länsimainen demokratia edellyttääkin. [Puhemies koputtaa] Niihin alkäämme puuttuko. Tärkeintä on kuitenkin se, että yleispalveluvelvoite säilyy, ja me poliitikot varmasti olemme semmoista porukkaa, joka nauttii Yleisradion palveluista. Esimerkiksi vaalikampanjoiden aikana, [Puhemies koputtaa] kun autolla liikumme paljon, niin allekirjoittanut on Yleisradion suurkuluttaja, kun sitä radiota tulee kuunneltua autossa istuessa [Puhemies koputtaa] aina.

17.39 **Maarit Feldt-Ranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän meillä on yhteinen vastuu tämän tilanteen vakauttamisesta, ja parlamentarismihan tarkoittaa sitä, että me sitoudumme yhdessä tähän yhdessä tehtyyn työhön. Ja kyllä tässäkin keskustelussa on huoli noussut siitä, että jatkuvasti sekä julkisuudessa että myös tänään täällä osa edustajista käyttää puheenvuoroja, joissa irtaudutaan tästä konsensuksesta, joka on saavutettu aika vaikean prosessin kautta.

On hyvä muistaa, mistä tähän tultiin. Meitä oli kourallinen edustajia tässä salissa eräänä pimeänä lokakuuisena iltana, kun kävi ilmi, että hallitus oli siirtämässä Yleisradion rahoitusta kehyksien sisälle, ja tämä riippumattomuus olisi erittäin ikävällä tavalla vaarantunut.

Annan todella suuren arvon sille työlle, ja on kunniaksi niille hallituspuolueille, jotka perääntyivät siitä suunnitelmasta ja tulivat tähän yhteiseen työhön. [Puhemies koputtaa] Tämä riippumattomuus on erittäin [Puhemies koputtaa] tärkeä asia, ja toivon, että kaikki edustajat sitoutuisivat siihen jatkossakin.

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Nylander, Räsänen ja Mäkelä. Nähdäkseni kaikki pyytäjät ovat vähintäänkin kerran saaneet puheenvuoron käyttää, useat teistä juuri nyt pyytämään nousevista useamman kerran.

17.41 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Talet om att privatisera eller stympta Yle gör mig alldeles förskräckt. Om man tänker på uppdraget, public service-uppdraget som Yle har, också med tanke på minoriteter och specialgrupper, så är förslaget om att privatisera alldeles katastrofalt.

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

Arvoisat kollegat! Hyvä puhemies! Kun täällä puhuttiin, että pitäisi yksityistää Yleä, niin montako kanavaa luulette Suomessa olevan kaupallisella puolella, jotka lähettävät ruotsiksi yhtäkään uutislähetystä tai draamaa tai ihan mitä vaan — montako, paitsi Yle? Tai saamen kielellä. Kaupallisella puolella ei huolehdi [Välihuutoja] näistä ryhmistä.

Så vi ska definitivt inte tala om att stympa eller privatisera Yle.

**17.42 Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan selvä asia, että Yleisradioon ei kaivata mitään ohjelmaneuvostoa, ja kehottaisin, ettei sitä nyt aleta täällä salissakaan muodostamaan ja käymään keskustelua siitä, minkälaista ohjelmatuotantoa Yle saa harjoittaa tai ei saa harjoittaa.

Keskeistä olisi mielestäni se, että tästä salista lähtee nyt vahva viesti, että nythän tässä toimeenpannaan sitä yhteisesti sovittua, parlamentaarisesti sovittua, yksimielistä linjaa — ja näin on hyvä — aivan perusteltua linjaa, ja siihen linjaan kuuluu myös se, että korostetaan journalismin ja hallintoneuvoston välistä palomuuria. Me emme missään vaiheessa lähde määrittämään sitä, minkälaista journalistista linjaa Yle tai mikä tahansa muu media harjoittaa.

Sinä mielessä olen kyllä hieman hämilläni niistä puheenvuoroista, joita olemme nyt kuulleet, myös hallituspuolueiden edustajilta, että jollakin tavalla tässä oltaisiin tulossa nyt sinne journalismin kentälle määrittämään, mitä Yle saa julkistaa tai ei saa julkistaa. Pysyttäisiin nyt siinä yhteisesti sovitussa linjassa.

**17.43 Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on hyvä sinällään, vaikka työryhmän tulos noin muuten jäikin laihaksi Yleisradion budjetin karsinnan suhteen. Päädyttiin pelkkään indeksijäädytykseen. Siitä ilmeisesti eduskunnan niin sanottu Yle-puolue piti huolen.

Mitä tulee keskusteluun hallintoneuvoston roolista, niin ihmettelen sitä keskustelua, mitä käydään. Missä pitäisi keskustella Yleisradion toiminnasta, ellei hallintoneuvostossa? Jos toiminta ja ohjelmisto koetaan joltain osin asenteelliseksi tai puolueelliseksi, niin missä muualla kuin hallintoneuvostossa tämä asia pitäisi tuoda Ylen ylimmän johdon tietoon? Haluaisin kuulla vastauksen tähän: Missä keskustellaan, ellei hallintoneuvostossa? Mikä on se paikka?

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Tässä vaiheessa myönnän puheenvuoron, 2 minuuttia, ministerille sikäli, kun nyt näin yksimielisestä esityksestä ministerillä jotain on sanottavaa. [Naurua]

**17.44 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner** (vastauspuheenvuoro): Arvon herra puhemies! Kuten avauspuheenvuorossani totesin, niin Yleisradio on eduskunnan radio, ja ministeriö kunnioittaa eduskuntaa ja toimeenpanee eduskunnan tahtotilan. Halusin oikeastaan vain vastata edustaja Semin esittämään kysymykseen siitä, mikä on tilanne kehysten suhteen. Tulen esittämään tässä kehysriihessä, että Yleisradion rahoitus siirretään, niin kuin parlamentaarinen työ on edellyttänyt, kehysten ulkopuolelle, ja olen myöskin vakuuttunut, että tämä päätös pystytään tässä kehysriihessä tekemään. [Eero Heinäluoma: Hyvä, erittäin hyvä!]

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Ja jos vielä äsken jäi jotain sellaista vastattavaa, vastauspuheenvuoron sisältävää, niin myönnän ihan pari kolme vastauspuheenvuoroa. Lista menee nyt kiinni.

**17.45 Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä erään edustajan puheenvuorossa aikaisemmin mainittiin, että Yleisradio on eduskunnan taho, niin haluaisin nyt vielä tarkentaa, että kyllähän Yleisradio ennen kaikkea on kaikkien suomalaisten ja kaikkien kansalaisten Yleisradio, siinä se Yleisradion tärkein tehtävä on. On tosiaankin yhteiskunnan edun mukaista, että meillä on epäkaupallinen vahva toimija, joka pystyy tuottamaan sellaisia laadukkaita ohjelmia — myöskin useilla kielillä — joihin ei välttämättä löydy intressiä tai kannattavuutta kaupallisten kanavien näkökulmasta.

Haluan myöskin kiittää edustaja Räsästä erittäin tärkeästä ja vahvasta puheenvuorosta liittyen tähän palomuriin, ja olisi rauhallisempi olo, mikäli tämän parlamentaarisen työn kautta olisi syntynyt vahvempi yhteinen parlamentaarinen näkemys Yleisradion riippumattomuuden tärkeydestä. Sellaisia puheenvuoroja [Puhemies koputtaa] olisin itse toivonut kuulevani täällä tänään, mutta edelleen joidenkin edustajien puheissa ikään kuin kuuluu se halu tai pyrkimys [Puhemies koputtaa] vaikuttaa myöskin Yleisradion journalistisiin linjavalintoihin.

**17.46 Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Älkää nyt toverit suuttuko, vaikka me olemmekin ajamassa sitä Hella Wuolijoen haamua pois Yleltä. Mutta me Yle-työryhmässä mukana olleet saimme käyttöömmme materiaalia Ylen radio- ja tv-ohjelmien tuotantohinnoista per lähetystunti. Saimme myös vertailuksi hintoja esimerkiksi menestyneistä brittisarjoista ja pohjoismaisista sarjoista. Minä en tässä voi kertoa niistä summia, mutta totean, että ne ovat vallan huimia, varsinkin jos vertaa ympäri maapalloa myytyihin brittiläisiin ja pohjoismaisiin menestysarjoihin. Ei Yleä tällaisessa paikassa tarvita. Kaupallinen media hoitaa tällaisista asioita. Nyt se toimii siellä kuin norsu posliini-kaupassa, tekee mitä itse haluaa, ja sama tapahtuu tuolla maakunnissa. Maakuntalehdet voivat myös tuottaa ohjelmia radiolle ja tällä lailla, jos Yle ei syö sitä kaikkea sieltä pois.

**17.47 Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy todeta, että minua tämä keskustelu on hieman hämmentänyt. Olen tähän asti kyllä kuvitellut, että kaikki ovat yksimielisesti sitä mieltä, että Yleisradio on kaiken kansan radio, ja ihmetykseni on suuri, kun kuulen täällä, että eräät edustajat ovat sitä mieltä, että Yleisradio pitäisi kaupallistaa. Se on mielestäni aika käsittämätön asia, koska Yleisradion lakisääteisenä tehtävänä on tuoda julkisen palvelun sisältöpalvelut kaikkien saataville yhtäläisin ehdoin. Kuka kaupallinen kanava vastaisi esimerkiksi alueellisista toimituksista tämän jälkeen? Ihmettelen suuresti sitä. Tämä on vain yksi esimerkki, ja voin sanoa, että kyllä keskustan eduskuntaryhmä on täysin yksimielisesti Satosen työryhmän esityksen takana ja tämän hallituksen esityksen takana. [Eero Heinäluoma: Hyvä!]

**17.48 Maria Tolppanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan muistin virkistämiseksi: FST, Oddasat, alueelliset lähetykset, viittomakieliset uutiset, venäjänkieliset uutiset, kotimaiset lastenohjelmat, Radion sinfoniaorkesteri ja uutiset, joiden perimmäinen peräseinä on kolme sanaa, ja ne sanat kuuluvat: tarkista, tarkista, tarkista — tätä kaikkea te ette somesta löydä. Somesta löytyy tubetus, somesta löytyy mielipiteet, somesta löy-

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

tyy epäutiset. Mutta te ette löydä näitä ettekä löydä tarkistettuja uutisia. Ette löydä objektiivisia uutisia, ette sellaisia uutisia, missä kysytään kummaltakin puolelta, katsotaan kummaltakin puolelta asiaa, miten asia menee. Mitä Yle tekee vielä tämän lisäksi? Yle tuo runsaasti kotimaista ohjelmatuotantoa kotimaisilta independent-yhtiöiltä: draamaa, erilaisia sarjoja, erilaisia ajankohtaisohjelmia. Siinä on se Ylen suuri asia, suuri sydän.

**17.49 Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Todellakin Satosen työryhmässä oli konsensus Ylen erityisyydestä ja tarpeellisuudesta. Jotenkin tämä keskustelu täällä vähän peilaa Suomen kansan asennetta Yleen, että se on sellainen viha—rakkaussuhde. Tuo kansasta tullut asia on heijastunut tänne taloonkin.

Mutta kun täällä edustaja Laukkanen nosti tuon yksityistämisen esiin, haluan tuoda esille kansainvälistä vertailua, että sellaisissa maissa, missä on vahva julkisen palvelun yhtiö, on myös korkeatasoinen ja toimiva muu kaupallinen media ja nimenomaan vahva julkisen palvelun yhtiö mahdollistaa mediakentän moninaisuuden ja moniäänisyyden.

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Semi, Laukkanen ja Heinäluoma, ja sitten siirrytään puhujalistaan.

**17.50 Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yle tarjoaa monipuolista ohjelmaa, ja edustaja Tolppanen luetteli niitä hyvin paljon siihen. Mutta yksi sieltä ainakin jäi puuttumaan, nämä hartausohjelmat. [Maria Tolppanen: Kyllä!] Yle tarjoaa useampana päivänä viikossa hartausohjelmia ja muita tällaisia monipuolisia ohjelmia, [Eero Heinäluoma: Joka päivä!] jotka tulevat koko kansalle näkyviin ja kuultavaksi vielä kaiken lisäksi radion kautta. Ihmettelen, miksi pitäisi muka kaupallisiksi siirtää kaikkia näitä.

Toisaalta sitten työryhmä teki yksimielisen esityksen siitä, että mahdollista hallintoneuvostoon pääsyä lisätään pienimmillä ryhmillä, millä on plus kolme kansanedustajaa. Tämähän tarkoittaa ilmeisesti sitä, että KD:lläkin on mahdollisuus päästä tuonne hallintoneuvostoon mukaan, kun se laki tulee... [Kimmo Kivelän välihuuto] — Niin no, se on vaalituloksen sitten. [Naurua] — Tämä oli meidän kaikkien yksimielinen päätös, niin että kummallista vain kuulla noita mielipiteitä.

**17.51 Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti tässä oli arvattavissa, että heittoni herättää monenlaisia tunteita. Haluankin nyt sanoa sen ihan selvästi ja ilmoittaa, että minä olen ja ryhmämme kokonaisuudessaan on tämän Satosen työryhmän esityksen takana. Se on aivan selvä asia. Tulkoon sanotuksi ja kirjatuksi.

Mutta se, mitä sanoin, oli se, että olisi hyvä keskustella tästäkin asiasta, miltä se Yle näyttäisi, jos se toimitettaisiin jollain toisella tavalla. [Eduskunnasta: Huonolta!]

**17.52 Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin, Yleisradio on kansallinen kulttuurilaitos, se on monipuolinen tiedonvälityslaitos, mutta se on paljon muutakin, niin kuin täällä muun muassa edustaja Gustafsson sanoi. Siihen liittyy Radion sinfoniaorkesteri, siihen liittyy monta erityisjuttua kotimaisen draaman ja riippumattoman ohjelmatuotannon kannalta — jos Yleisradio ei ole tilaajana, niin niitä ei olisi. Me katsoisimme kaikki niitä halpoja ulkolaisia sarjoja, joita tehdään koko maailmaan, ja erilaista realityohjelmaa sieltä. Mutta tämä kysymys ei ole joko—tai, ja se on se tärkeä havainto myös tässä keskustelussa. Ei ole kysymys siitä, onko Yleisradio vai onko kaupalli-

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

set, vaan me tarvitsemme sekä että. [Teuvo Hakkarainen: Sekä että!] Me tarvitsemme tiedonvälityksen kannalta sitä, että on moniarvoinen, monipuolinen kenttä, josta tulee uutisia ja myös kulttuuria, ja silloin kansalainen voi valita: hän voi valita, mitä kuuntelee, mitä katsoo, mihin uskoo, kun pitää itse huolta siitä, että suostuu katsomaan useammasta lähteestä maailmaa.

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Puhujalistaan.

**17.53 Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Täällä on hyvää keskustelua käyty, ja on hienoa nähdä, että me voimme kunnioittaa toistemme mielipiteitä ja eri mieltä olemallakin pystymme asioista rakentavasti vaihtamaan ajatuksia.

Ylen uutisten luotettavuus saa kansalta kohtalaisen korkean arvosanan. Suomalaisista 86 prosenttia pitää uutisia luotettavana. [Teuvo Hakkarainen: Aivopesua!] Yhdyn pääosin tähän näkemykseen. Faktat ovat yleensä kohdillaan, mikä tietysti on uutispalvelun kannalta hyvin tärkeää. Sen sijaan alle puolet suomalaisista, vain 47 prosenttia, arvioi Ylen uutiset riippumattomiksi. Tässäkin olen mielipidekyselyn kanssa samaa mieltä.

Nyt, arvoisa puhemies, jos sallitte, haluan muutaman näkökulman nostaa niistä palautteista, mitä olen saanut näinä vuosina eduskunnassa toimiessani. Osa tästä on myös aivan samaa johtopäätöstä itselläni, miten nämä asiat ovat. Se jää kuulijan arvattavaksi, mikä on kenenkin mielipide.

Uutisoinnin arvoisiksi valitut teemat, niin keskusteluohjelmissa kuin uutisissa, osoittavat toimittajien tapaa lähestyä asiaa omien ideologisten maailmankatsomuksiensa kautta. Muun muassa näkökulmat, joista asioita lähestytään, ja asiantuntijavalinnat kertovat usein aivan jostain muusta kuin aatteellisesta riippumattomuudesta. Ylellä on selvä aatteellinen agenda. Tämä on se palaute, minkä me olemme saaneet. Tämä oli se keskustelun ydin, kun Ylessä alkoi kuohua. Tilanne on siinä mielessä suorastaan absurdi, kun otetaan huomioon se, että toimintaa rahoitetaan verovaroin omalla erillisellä verolla.

Esimerkiksi rummutus turvapaikanhakijoiden maahan saamiseksi aloitettiin välittömästi, kun kriisi eskaloitui. Faktapohjaista tilannekuvaa piti hakea muualta. Se, että suurin osa maahantulijoista on nuoria miehiä, muistettiin nostaa esiin vasta, kun vastaava tieto oli somen ja muun kautta levitetty kaikkialle muualle.

Yle valittelee vastakkainasettelua, ja itse sitä kuitenkin luo. Mustat surureunukset Ylen pääsivulle ilmestyivät heti, kun Trumpin valinta Yhdysvaltain presidentiksi varmistui. Edustaja Gustafsson, onko tämä sitä älyllistä epärehellisyyttä? Tämä ei ollut niinkään yllättävä veto ottaen huomioon sen, missä valossa suurvallan presidenttiehdokkaita oli aiemmin Ylessä esitelty. Vaikuttamisen tehosta kertoo osaltaan se, että Suomessa Clintonin kannatus oli aika lailla korkeinta koko maailmassa. Lisäksi sateenkaariliike saa kiittää valtiollista mediayhtiötämme monesta palveluksesta, samoin vihervasemmisto.

Joskus odottaisi Ylen tuovan kunnolla esiin myös positiivisia asioita, esimerkiksi niitä, mitä hallitus tekee. Ihan vain satavuotisen Suomen kunniaksi olisi hyvä, että tulevaisuudenuskoa vahvistettaisiin nostamalla esille myönteisiä muutoksia. Miksi näistä myönteisistä muutoksista ei voi tehdä asianmukaisia uutisia, asianmukaisia keskusteluohjelmia? Tätä meiltä kysytään jatkuvasti.

Erityisen vakavaa on se, jos tietyt aatekallistukset näkyvät lapsille tarkoitettussa materiaalissa. [Jukka Gustafsson: Te katsotte valikoidusti!] Olemme useasti saaneet Ylen ohjelmista palautetta huolestuneilta vanhemmilta. Vanhemmat olettavat, että lasten itsenäisesti

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

kuluttama ohjelmisto tukee lapsen valoisaa ja myönteistä kehitystä eikä markkinoi ristiriitaiseksi koettua ideologiaa. Lastenohjelmissa valtiollisen mediayhtiön on tarpeen erityisellä tavalla tukea vanhempien vastuuta heidän arvokasvatuksessaan.

Ylen linjan suhteen on meillä lainsäätäjillä myös peiliin katsomisen paikka. Laissa lukee, että Ylen yksi tehtävä on edistää monikulttuurisuutta ja suvaitsevaisuutta. Tätä lausetta ja tätä fundamenttia vasten tuodaan aatteita esille joskus ja unohdetaan journalismin perussäännöt.

Myös ulkopuolista vaikutusta Yleen asiantuntijoiden ja hallintoneuvoston kautta lisätään. Niin kauan kuin Yle toimii julkisin varoin, eduskunnan on myös osaltaan vastattava siitä, mitä sieltä tulee ulos. Hallintoneuvoston vallan lisääminen tässä asiassa on hyvä keino lisätä valvontaa. Toivottavasti nämä muutokset osaltaan tuovat Yleen suhteellisuuden tajuja.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi: Mielestäni meidän on kyettävä myöntämään myös se, jos aika on ajanut nykyisen verorahalla ylläpidetyn mediatoiminnan ohi. Jokaisella on ihan perusteellinen oikeus esittää tämä kysymys. Yle lähettää yritysten ja kansalaisten rahoilla paljon muun muassa viihdettä ja draamaa. Onko tämä sellaista julkisen vallan toimintaa, jota varten tarvitsemme oman veron, tämä on se kysymys. Minun mielestäni ei ole: valtion ydintehtävään ei kuulu kustantaa saippuaoppperoita, varsinkin kun lopputulokset jakavat kansan mielet yhä voimakkaammin. Meidän olisi oltava valmiita keskustelemaan Ylen toiminnan supistamisesta. Itse olisin valmis tähän.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi täytyy todeta se, että on hyvä, että meillä on riippumaton uutistoiminta Suomessa. En ole sitä vastaan. Minä kannatan sitä, että meillä on tämä julkisen vallan toiminnan mediatalo, mutta yhteissummana täytyy kuitenkin todeta se, että meidän täytyy, kun aika menee eteenpäin ja asiat kehittyvät, tarkastella, mitkä ovat ne toiminta-alueet, mitkä kuuluvat Ylelle.

Jään osaltani odottamaan sitä, että Ylen hallintoneuvosto seuraa erityisesti sitä, että Yle kaikessa toiminnassaan noudattaa journalismin kirkasta ydintä eli toimii sen sääntöjen mukaisesti. Vain tällöin me voimme säilyttää koko kansan luottamuksen Yleen jatkossakin.

**18.01 Mikaela Nylander r:** Arvoisa puhemies! Parlamentaarisen työryhmän ja nyt myös ministeriön ehdotus on tasapainoinen ja ottaa huomioon myös ne muutokset, jotka tapahtuvat mediamarkkinoilla.

Muutama huomio.

Minä toivon, että nyt kun tämä asia, hallituksen esitys, siirtyy valiokuntiin, niin kiinnitetään huomiota sanaan "maakunnallinen". Ennen vanhaan laissa luki "alueellinen". Tämä muutos ei saa johtaa siihen, että supistetaan tätä alueellista toimintaa. Jos esimerkiksi tulkitaan todella niukasti tätä sanaa "maakunta", niin Uudenmaan maakuntaan kuuluu 1,6 miljoonaa ihmistä. Ei voi olla niin, että tätä alueellista toimintaa jotenkin niin kuin ajatellaan Helsingistä päin ainoastaan. Minä toivon, että valiokunnassa kiinnitetään huomiota tähän, että se ei saa johtaa siihen, että alueellista toimintaa supistetaan.

Toinen asia, mistä olen erittäin iloinen, joka liittyy tähän 7 §:ään eli tähän public service -tehtävään, on se, että tämä tehtäväkenttä pysyy laajana, koska minun mielestäni se, että laissa on aika laaja määritelmä tehtävälle, mahdollistaa myös monipuolista ja joustavaa toimintaa Ylen sisällä. Silloin kun tilanteet muuttuvat nopeasti, silloin pitäisi pystyä myös reagoimaan siihen, joten tämä on todella hyvä. En oikein jaksa ymmärtää niitä edus-

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

tajia, jotka näkevät jotenkin, että tehtäväkenttään kuuluu suomalaisen kulttuuriperinnön vaalimista ja jotka myös tuovat esiin kulttuurista moninaisuutta — eivät nämä mitenkään sulje pois toisiaan, päinvastoin. Tämä on nyky-Suomea. Joten minä olen erittäin tyytyväinen, kaikesta siitä keskustelusta huolimatta, mitä käytiin Arto Satosen työryhmän sisällä, että me päädyimme tällaiseen laajaan tehtäväkenttään.

Keskustelu tästä, että hallintoneuvosto päättää strategiasta, on minun mielestäni saanut jo vähän hassujakin muotoja, koska se on minun mielestäni ihan sanomattakin selvää, että kun puhutaan strategiasta ja strategian tasoisista linjauksista, niin ei todella puututa ohjelmasisältöihin. Tässä oli tavoitteena vahvistaa eduskunnan roolia hallintoneuvoston kautta. Ja täytyy pitää mielessä, että silloin kun Arto Satosen työryhmä aloitti työskentelynsä, niin oppositiopuolueet olivat erittäin pettynyttä siihen, että hallitus oli yksipuolisesti mennyt päättämään indeksijäädityksistä, plus siihen, että siirretään Ylen rahoitus menokehysten sisäpuolelle. Tämä oli se lähtökohta. Ja silloin koko Arto Satosen työryhmän, parlamentaarisen työryhmän, tehtävä oli vahvistaa eduskunnan roolia ja varmistua siitä, että eduskunnalla on mahdollisimman vahva rooli näissä Ylen strategioissakin.

Muutama sana vielä rahoituksesta. Jotenkin saa sen käsityksen, kun kuuntelee keskustelua, että mediamarkkinoiden ongelmat eivät koskisi ollenkaan Yleä. Eihän se ole näin, hyvät kollegat. Yle on monta, monta vuotta joutunut supistamaan toimintaansa, on joutunut tasapainottamaan talouttaan, jotta saadaan tämä toiminta pyörimään. Ja nytkin ovat yt-neuvottelut meneillään, joten nämä ongelmat ja haasteet, jotka kohdistuvat mediamarkkinoille, koskevat myös Yleä. Ja meidän päätöksemme Arto Satosen työryhmässä siitä, että ei tarkisteta indeksiä nyt muutama vuoteen, aiheuttaa myös sen, että Ylen täytyy yhä edelleen, yhä enemmän tasapainottaa talouttaan. Myös tämä ehdotus indie-tuotantojen kasvattamisesta ja vuoden 2016 tasosta tarkoittaa ilman muuta sitä, että Yle joutuu pohtimaan, miten sopeuttaa toimintaa näihin taloudellisiin raameihin. Joten tehtävään nyt kerta kaikkiaan selväksi, että myös Yle joutuu koko ajan pohtimaan ja arvioimaan toimintaansa, jotta rahoitus riittää. Että se ei pelkästään koske kaupallista mediaa.

Minun mielestäni hallintoneuvoston roolia vahvistetaan myös tuomalla asiantuntijat mukaan toimintaan. Tämä on tervetullut lisäys ja vahvistaa hallintoneuvoston roolia.

Värderade talman! Avslutningsvis vill jag säga att jag är oerhört glad och också stolt över att den parlamentariska arbetsgruppen under Arto Satons ledning så enhälligt och starkt uttryckte sitt stöd för Yles public service-uppdrag beträffande det svenska uppdraget och också för specialgrupper som inte har någon annan kanal än Yle. Vi ska komma ihåg det här att det finns grupper som samerna, den ryskspråkiga minoriteten i vårt land, för att inte tala om de svenskspråkiga — det finns ingenting annat än Yle för de här grupperna. Därför är jag glad över att det aldrig blev någon egentlig diskussion och man ifrågasatte aldrig Yles public service-uppdrag beträffande de här grupperna. — Tack.

**18.08 Lea Mäkipää ps:** Arvoisa puhemies! Haluaisin todeta, että tässä hallituksen esityksessä, jota nyt käsitellään, ei mielestäni ole kovin merkittävästä lakimuutoksesta kyse.

Tämähän perustuu Satosen työryhmän esitykseen, josta täällä on käyty keskustelua laidasta laitaan. Parlamentaarinen työryhmä on arvioinut Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävää ja rahoitusta tuleville vuosille ja saavuttanut yhteisymmärryksen Ylen tulevaisuutta koskevista linjauksista. Työryhmään on kuulunut laajasti mediatoimialaa ja muita työn kannalta tarpeellisiksi katsottavia sidosryhmiä ja asiantuntijoita.

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

Yleisradion lakisääteisenä tehtävänä on tuoda julkisen palvelun sisältöpalvelut kaikkien saataville yhtäläisin ehdoin. Julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminta siihen liittyvine palveluineen edistää omalta osaltaan kansallisen identiteetin, kulttuurin, kielten ja osaamisen erikoislaadun kehittymistä. Ehdotetuilla muutoksilla huolehditaan, että julkisen palvelun toimintaedellytykset säilyvät.

Yleisradio Oy:n sisältötarjonnalla on vahva rooli joukkoviestinnän kentässä, ja julkisen palvelun tarjontaa arvostetaan. Vuonna 2015 Ylen palveluja käytti päivittäin 71 prosenttia suomalaisista. Palveluihin on laskettu mukaan myös Ylen tarjoamat sosiaalisen median sisällöt. Yle Radio Suomi on edelleen kuunnelluin radiokanava ja Yle TV1 katsotuin televisiokanava maassamme. Vuoden 2015 aikana Ylen verkko- ja mobiilipalveluihin tehtiin yhteensä 660 miljoonaa käyntiä. Luottamus koko yhtiötä kohtaan pysyi korkealla, vaikka arvostuksissa oli edellisvuotta enemmän hajontaa.

Mediamaaailma on muuttunut nopeasti, ja julkisen mediankin on vastattava kysyntään. Ylen hallitus on hyväksynyt uuden Suomalaisten keskellä -strategian, joka linjaa yhtiön toimintaa vuoteen 2020. Se ennakoii radion ja television rajua muutosta lähivuosina. Yle pyrkii vahvistamaan rooliaan digitalisoituvan media-alan edistäjänä. Luotettavan median tärkeys korostuu muuttuvassa maailmassa. Informaatiota on digitaalisesti valtavasti saatavilla, ja median käytön valinta perustuu siihen, kuka pystyy tarjoamaan palvelunsa parhaiten.

Esityksellä vahvistettaisiin Yleisradion hallintoneuvoston asemaa siten, että hallintoneuvosto, jossa tulisi olla edustettuna jokainen puolue, jolla on vähintään kolme kansanedustajaa, päättäisi jatkossa yhtiön strategiasta. Lisäksi säädettäisiin pysyvästä asiantuntijakuulemismenettelystä. Nykyisin strategiasta päättää Ylen hallitus. Esityksen mukaan Ylen hallintoneuvoston aseman vahvistaminen parantaisi eduskunnan vaikutusmahdollisuuksia Ylen toiminnan linjauksiin. Haluan myös korostaa, että hallintoneuvosto päättäisi Ylen strategiasta, mutta se ei tarkoita journalistisen päätäntävällän luovuttamista meille eli eduskunnalle. Hallintoneuvosto voisi pyytää myös tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta lausuntoja tai kuulla heitä suullisesti. Asiantuntijoiden tulee arvioida muun muassa Yleisradion onnistumista julkisen palvelun tuottajana sekä sen toiminnan vaikutuksia viestintämarkkinoiden kokonaisuuteen.

Työryhmä ei esitä muutoksia nykyiseen Ylen rahoitusjärjestelmään. Näin ollen Yle-vero säilyy lukuun ottamatta pienituloisimpia, joilta Yle-vero poistui osin meidän perussuomalaisten toimesta. On perusteltua, että yleisen taloustilanteen vuoksi rahoitukseen ei tehtäisi indeksitarkistusta vuosille 2017–2019. Taloustilanteen seurauksena Yle on joutunut käynnistämään erilaisia sopeuttamistoimia.

Yle on sopinut uutispalvelujen hankinnasta STT:n kanssa 1. huhtikuuta alkaen. Tämä on mielestäni kannatettavaa ja taloudellista yhteistyötä.

Ja vaikkei Yleä pitäisi arvostella, niin tavallisena tv:n katsojana minua yksi asia suoraan raivostuttaa. On kysymyksessä Yle tai muut, niin minun on valitettavasti suljettava tv, kun siellä liiaksi sanotaan niitä v:llä alkavia kiro sanoja. Kun meiltä kansanedustajilta vaaditaan, että me puhumme sivistyneesti emmekä käytä kiro sanoja täällä, niin toivoisin, että tähän pieneen asiaan puututtaisiin. Mutta muuten Yle on kyllä ainakin minulle hyvä kanava.

**18.14 Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa niin kuin monissa muissakin keskusteluissa täällä salissa on sellainen harmillinen piirre, että esitetään vähän tahal-

lisenkin kuuloista älyllistä epärehellisyyttä ja väärin ymmärtämistä. Ei kukaan arvostele hartausohjelmia, saamenkielisiä uutisia, lastenohjelmia tai luonto-ohjelmia. En ole ikinä kuullut kenenkään arvostelevan näitä. Arvostelu kohdistuu asenteellisuuteen ja mielipiteen muokkaukseen. Arvostelu kohdistuu siihen, että Ylenkin tiedotustoimintaa katsoessaan joutuu tarkistamaan asioita muualta mediasta, esimerkiksi nämä edustaja Niikon esille tuomat esimerkit Donald Trumpin valintaa koskevasta uutisoinnista ja muutamista muista aiheista. Niistä itsekin sain palautetta hyvin paljon ja huomasin itse nämä samat ongelmat. Tästäkö me maksamme 500 miljoonaa euroa veroa vuodessa?

Edelleen Yle kilpailee kaupallisten kanavien kanssa ulkomaalaisten sarjojen ja ohjelmien tarjonnasta. Edelleen ihmetellään maakunnallisten toimitusten nettisivujen sotkemista käsittämättömällä tavalla. Jos ei ehdi kuunnella radiota eikä viitsi katsoa televisiota, jää vastine Yle-verolle maakunnassa asuvalle varsin ohueksi. Yle kyllä kovasti lobbasi meitä edustajia kesken parlamentaarisen ryhmän työn. Tämäkö on vastine sille: mitään ei korjata?

Tiedonvälityksen tarkoitus ei ole välittää ideologiaa. Sanotaan tämä selvästi. Sanotaan myös se selvästi, että toimittajien mielipiteet eivät ole mielenkiintoisia. Ne eivät ole uutinen, eivätkä ne ole tietoa. Silti niitä esitetään jopa pääuutisissa.

Monikulttuurisuus on ideologia. On oikein, että laki muuttuu siten, ettei tätä ideologiaa tarvitse edistää verovaroin. Tämän muuttuminen on erittäin hyvä asia ja onkin ensimmäisiä paikkoja, mistä monikulttuurisuus varsinaisesti poistuu. Hyvä näin.

Arvoisa puhemies! Sananvapaus, korkeatasoisuus journalismissa ja median monimuotoisuus ovat hyviä asioita. Siksi on hyvä, että lakia muutetaan niin, että verovaroin toimiva Yle velvoitetaan näitä tärkeitä asioita edistämään. Ja koska Yleisradio-toimintaa harjoitetaan verovaroin, siksi on ehdottomasti oikein, että parlamentaarisesti valittu hallintoneuvosto päättää myös yhtiön strategiasta, eduskunnan tehtävä kun on valvoa verovarojen käyttöä, ja tämä laki tuo eduskunnalle tähän asiaan lisää mahdollisuuksia.

**18.17 Kimmo Kivelä ps:** Arvoisa puhemies, kunnioitettu hallintoneuvoston emerituspuheenjohtaja! Yle on Suomen kansan yhteistä omaisuutta. Meillä jokaisella on erilaisia Yle-muistoja: kuka muistaa Virénin kaatumiset Münchenissä, kenen muistoissa on Helsingin olympialaiset, kuka muistaa piispa Huovisen koskettavan iltahartauden Estonian uppoamisen aikoihin, kuka mitäkin.

Itselläni on yksi muisto, joka merkitsi melkoista suunnanmuutosta elämässäni. Olin pyrkimässä oppikouluun, ja isä kesämökillä kuunteli radiota, jossa sanottiin, että vain 2 prosenttia oppikouluun menevistä valitsee pitkäksi kieleksi saksan. Isäni, joka oli heti sodan jälkeen kirjoittanut pitkistä saksasta laudaturin, pakotti minut lukemaan pitkää saksaa ja eroon vanhoista kansakoulun luokkakavereista, jotka menivät sitten toiseen kouluun. Ja näin vanhoilla päivillä, kun opiskelee kolmevuotisen lyhyen englannin jälkeen englannin kieltä, se on vaikeaa, mutta voihan sitä aina lohduttaa, että en minä saksakaan kunnolla osaa.

Paitsi että Yle on yhteistä omaisuutta, niin se myös monella tapaa — niin kuin tämä keskustelukin on osoittanut — kiihottaa mieliä, varsinkin poliitikkojen. Enemmän tai vähemmän jokainen puolue vuorollaan on ollut Ylen tikun nokassa, ja jotainhan se kertoo median toiminnasta, mahdollista. Puhutaankin viidennestä valtiomahdista.

Yle on eduskunnan alainen laitos siinä, missä Kela tai Suomen Pankki. Yleensä siteerataan suuria ajattelijoita, mutta minä siteeraan tällä kertaa itseäni. Kirjoitin Ylen hallinto-

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

neuvoston kertomukseen: "On välttämätöntä, että yhteiskunnassamme käydään ajoittain keskustelua Ylen asemasta ja julkisen palvelun tehtävästä. Keskustelun on myös johdettava aika ajoin toteutettaviin linjauksiin, jotka tulee tehdä mahdollisimman laajassa parlamentaarisessa yhteisymmärryksessä, huolellisesti harkiten sekä poukkoilua välttäen." Kun tämän kirjoitin, siinä vaiheessa Satosen työryhmän työskentelystä kuului oikeastaan aika huolestuttavia viestejä, oltiin hyvin kaukana, ja ei ole koskaan liiaksi kehua tätä, kuinka hienosti sitten kuitenkin saavutettiin yhteisymmärrys. Erittäin hyvä uutinen kuultiin myös täältä ministerin suusta, kun hän sanoi, että Yle tulee vastaisuudessa olemaan kehyksen ulkopuolella, siis eduskunnan alaisena laitoksena. Tätä korostetaan entistä selvemmin.

Sen sijaan, puhemies, olen äärimmäisen huolestunut sellaisista äänenpainoista, joissa sanotaan, että kun en käytä Ylen palveluita, niin ei pitäisi maksaa veroa. Onhan valtion budjetissakin hyvin monia kohtia, joita me emme käytä, mutta on hyvä, että ne rahoitetaan valtion budjetista. En minä esimerkiksi itse tarvitse vaikkapa jotakin lääketieteellistä hoitoa — jotkut tarvitsevat jotakin vaikka päivittäin — mutta pidän hyvänä, että sellainen rahoitetaan verovaroin.

Tämä julkisen palvelun rahoittaminen verovaroin on herättänyt kansainvälistä kiinnostusta. Tätä Suomen mallia on pidetty erittäin hyvänä, toimivana ja oikeudenmukaisena. Se on myös varsin edullinen, jos ajatellaan näin, että sanomalehtitilaus vuositasolla on noin kolminkertainen verrattuna korkeimmassa maksuluokassa olevaan Yle-veroon. [Teuvo Hakkarainen: Se ei ole pakollinen!]

**18.22 Rami Lehto ps:** Arvoisa puhemies! Ylen toimintasuunnitelman mukaan julkisin varoin ylläpidettävän Yleisradion tehtävänä on tukea kansanvaltaa, demokratiaa ja sananvapautta, vahvistaa kansallista ja alueellista kulttuuria sekä huomioida tarjonnassa myös erityisryhmien ja vähemmistöjen tarpeet. Viime aikoina on kuitenkin vaikuttanut siltä, että Yle neljäntenä tai viidentenä valtiomahtina on kriisissä. Siksi parlamentaarisen työryhmän esittämät muutokset ovat tervetulleita, ja esimerkiksi Ylen tehtäviä on tarkennettu siten, että aikaisempi monikulttuurisuuden edistäminen korvataan nyt suomalaisen kulttuuriperinnön vaalimisella ja kulttuurisen moninaisuuden tukemisella.

Rahoitusjärjestelmään ei ole tulossa muutoksia, mutta perussuomalaisen ansiosta Yle-vero poistui kuitenkin kaikkein pienituloisimmilta. Ylen rahoitukseen ei ole tulossa indeksitarkistuksia vuosille 2017—2019. Suomalaiset luottavat pääsääntöisesti Ylen uutistointiin, ja niin tulisi olla jatkossakin. Verovaroin ylläpidettävän yhtiön arvoja ovat luotettavuus, riippumattomuus ja ihmisen arvostaminen. Valitettavasti mielestäni viime aikoina on kuitenkin vaikuttanut siltä, etteivät nämä arvot toteudu. Onkin huolestuttavaa, jollei yhtiö kykene huolehtimaan lakisääteisistä tehtävistään. Kun luottamus puolueettomaan uutisointiin häviää, on luonnollista, että ihmiset etsivät tietoa vaihtoehtoisista medioista. Visionsa mukaisesti Ylen tulisi luoda tilaa muun muassa erilaisille ajatuksille. Tämän vision mukaista käytännön toteutusta toivoisinkin tulevaisuudessa näkeväni Ylen ohjelmatarjonnassa.

**18.24 Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Parlamentaarinen työryhmä, Ylen työryhmä, kokoontui tosiaan viime vuonna koko kevään perjantaisin. Olimme perussuomalaisista, edustaja Hakkarainen ja allekirjoittanut, myös tässä ryhmässä mukana. Ne olivat kovia kouksia, mutta päädyttiin lopulta yhteisymmärrykseen, ja myös me olimme tämän loppulauselman takana. Se, mitä tänään on käyty keskusteluja täällä salissa ja ennen sitä myös

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

jonkun verran mediassa, on ollut lähinnä sitä kansalaispalautetta, mitä varsinkin perussuomalaiset mutta myös varmaan monen muunkin puolueen edustajat saavat kansalaisilta. Onko väärin, jos Yleä arvostelee tai jos tuo esille näitä kansalaismielipiteitä? Se ei ole sama asia kuin se, että me olemme myöntyneet ja suostuneet myös tähän parlamentaarisen työryhmän loppulauselman ja hallintoneuvoston rooliin, ja tietysti se on selvää, että hallintoneuvosto ei puutu ohjelmien sisältöön.

Yhtiön tehtävänä on tuoda monipuolinen ja kattava julkisen valvonnan televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Näin mainitaan laissa Yleisradio Oy:stä. Yle tavoittaa nykyään kaikki suomalaiset viikoittain ja päivittäinkin, 72 prosenttia heistä vähintään. Ehkä juuri kokonsa, laajan tavoitettavuutensa ja keskeisen asemansa vuoksi se saa runsaasti huomiota ja kohtaa ajoittain kritiikkiäkin kansalaisilta, poliitikoilta ja muilta mediayhtiöiltä.

Arvoisa puhemies! Ylen roolia yhteiskunnassa käsitellyt parlamentaarinen työryhmä päätti työnsä viime kesään. Ylen aseman ja rahoituksen määrittely oli kirjattu hallitusohjelmaan. Perimmäinen syy työryhmän perustamiselle nousi pitkälti median kokemasta murroksesta. Tarve julkisen palvelun yhtiöiden ja kaupallisen median rinnakkaiselon parantamiselle oli ilmeinen. Työryhmä saikin päätöksillään tähän rinnakkaiseloon parannuksia, joihin liittyvä hallituksen esitys on nyt käsissämme. Tulevaisuudessa meillä on toivottavasti mediakenttä, joka pystyy kilpailemaan keskenään ja toteuttamaan entistä riippumattomampaa ja laadukkaampaa tiedonvälitystä.

Myös yhtiön tehtävää on tarkennettu työryhmän esitysten perusteella. Yleisradion tehtävänä on tukea suomalaisen kulttuuriperinnön vaalimista, suvaitsevaisuutta, yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja kulttuurista moninaisuutta. Kannatettavia tavoitteita kaikki. On todettava, että Ylen työ tehtävänsä toteuttamiseksi ei ole helppoa. Teknologisen ja yhteiskunnallisen murroksen aiheuttama muutos medioiden käyttäytymisessä ja käytössä on muuttanut mediakenttää peruuttamattomasti. Tietoa on rajattomasti tarjolla, mutta sen todenperäisyys ja laatu ovat usein jopa kyseenalaisia. Tämän vuoksi Yleisradio täyttää tärkeän paikan nyky-yhteiskunnassamme. Poliittisesti riippumaton, monipuolinen ja kattava tiedonvälitys tarjoaa ihmisille vapauden ajatella ja muodostaa omia mielipiteitä — asia, joka on täysin olennainen vapautta arvostavassa yhteiskunnassa. Toivon, että Yle pyrkii täyttämään tämän tehtävänsä kaikin mahdollisin voimin.

Teknologisen muutoksen keskellä myös Yle on kehittänyt kiitettävästi verkkokanaviaan ja digipalvelujaan kirittäen samalla myös kaupallista puolta muutokseen. Kuitenkin merkittävimmät kanavat Yleisradiolla lienevät edelleen radio ja tv, joita miljoonat suomalaiset seuraavat päivittäin. On pidettävä huolta siitä, että nämä perinteiset mediat tavoittavat kansalaisemme jatkossakin kattavasti. Myös monipuolisen ohjelman tarjoaminen kaikille väestöryhmille on keskeistä. Yleisradion ohjelmistossa on huomioitava kaikki, vanhuksat, nuoret, lapset ja samoin erityisryhmät — ja myös keski-ikäiset. Kattavan ohjelmiston kehittäminen varmistaa tämän. Parhailaan Yle vahvistaa suomalaista yhteiskuntaa ja sivistää suomalaisia, kuten se on tehnyt vuosikymmenten ajan: "tietoa, sivistystä, oivalluksia ja elämyksiä". Tämän vähäisemmistä asioista ei ole siis kysymys.

Arvoisa puhemies! Palaan näin lopuksi vielä kansalaisten ja Yleisradion suhteeseen. Vuosikymmenten aikana Yleen on luotettu ja luotetaan yhä. Myös keskinäisriippuvaisuus Yleisradion ja kansalaisten välillä ja tietynlainen viha-rakkaussuhde ovat olleet ilmeisiä. Ajoittain arvostelu on noussut kiitosta vahvemmaksi. Kriittisiäkin äänenpainoja tulee kuunnella. Muutoin yleisösuhte heikkenee ja samalla luottamus. Viimeisimmän haasteen

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

Yleisradiolle ovat muodostaneet mediakentän suuri muutos ja niin sanotut vaihtoehtomediat, jotka tarjoavat tietoa, jolla ei aina ole totuuspohjaa. Ylen tehtävä kattavan ohjelmiston tarjoamisessa yhtäläisin ehdoin korostuu entisestään näinä aikoina, kun mediakenttä käy läpi suurta murrosta ja muutosta.

Keskimäärin luottamus Yleisradiota kohtaan on edelleen vahva: 77 prosenttia suomalaisista luottaa Yleen erittäin tai melko paljon. Tavoitteena voisi olla 100 prosenttia, vaikka se voi kuulostaa kovin vaikealtakin. Yleisradio tekee tärkeää työtä yhteiskunnassamme. Kansalaisten vahva luottamus Yleä kohtaan säilyy toivottavasti pitkälle tulevaisuuteen, ja se, että pienituloisella pitää olla mahdollisuus nähdä olympialaiset, MM-kilpailut, eri urheilulajeja, Euroviisut, on todella tärkeää. Kukkarosta se ei saa olla kiinni. — Kiitos.

**18.30 Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa puhemies! Tuo parlamentaarinen työryhmä, jossa minäkin olin mukana — se oli samanlainen tilanne kuin pääsin työ lampaan tapon edellä. Mikään ei muuttunut.

Kysyin eduskunnan tietopalvelusta, paljonko Ylen hallinnolliset kulut ovat ja miten suuren osan ne haukkaavat budjetista. Minulle vastattiin, että Yle ei käytä tilinpäätöksessään ollenkaan termiä "hallinnolliset kulut", joten jää vähän epäselväksi, mitä siihen katsotaan kuuluvan. Jos ajatellaan vain henkilöstökuluja — eli palkat ja palkkiot, eläkekulut ja muut henkilöstökulut — niiden osuus oli viime vuonna 232 miljoonaa euroa kaikista kuluista. Se on liki 49 prosenttia koko budjetista. Myös Ylen henkilöstön määrästä verrattuna Britannian Yleen, BBC:hen, olen kysellyt eduskunnan tietopalvelusta. Kun luvut suhteutetaan asukaslukuun, on meidän Yleisradiolla noin kaksinkertainen määrä väkeä.

Arvoisa puhemies! Minusta olisi kohtuullista, että näillä raha- ja henkilöstömäärillä tuotettaisiin tasapuolista, laadukasta ohjelmaa. Kuitenkin lähes kaikessa toimitustyössä on jo lähtökohtaisesti vihervasemmistolainen näkökanta, aihevalinta tai painotus. Nykypäivänä tietoa on rajattomasti saatavilla, joten ihmisten ajattelun ja mielipiteiden ohjailu on turhaa ja voi hyvinkin kääntyä itseään vastaan. Tästä ohjailusta voisi tietenkin käyttää voimakkaampia ilmaisia, kuten manipulointi ja aivopesu. Esimerkiksi maahanmuuton haittapuolista meillä ja muualla Yle vaikenee tyystin ja päivästä päivään hehkuttaa monikulttuurin ihannoitua. Kansalaiset kuitenkin ymmärtävät haittamaahanmuuton tuhoisuuden taloudelle ja turvallisuudelle, vaikka Yle miten niitä yrittäisi salata ja peitellä. Minulla on tässä kaupallisen tupakka-askin varoitus sen haitallisuudesta. [Puhuja näyttää tupakka-askia] Se kuitenkin toimii markkinaehtoisesti veromarkkoilla, kuitenkin Yle ei näistä haittapuolista millään tavalla informoi meitä. Poikkeus kuitenkin vahvistaa säännön, joten tässä yhteydessä kiitän Ylen Ulkolinja-dokumentista Šarialakia Tanskassa. Se oli ensimmäinen [Mikaela Nylander: Eikä ollut!] — ja toivotaan, että ei viimeinen — jossa tuli jonkinlainen totuuden siemen. Ei meillä olisi MV-lehteä eikä muutakaan tällaista, jos Yle toimisi oikein. Nyt me joudumme onkimaan tietoa sieltä, mistä sitä ei tarvitsisi välttämättä. Ylen ohjelmat ovat liikaa toimittajien omien mielipiteitten värittämiä. Silloin on poimittu omiin näkemyksiin sopivia faktoja tai faktantapaisia tukemaan omia kantoja ja jätetty kertomatta toinen puoli asiasta. [Mikaela Nylander: Niin kuin sinä!] Usein studioon on kutsuttu juuri niitä päivystäviä dosentteja, joiden tiedetään vahvistavan etukäteen valittua näkökulmaa eli sitä omaa näkökulmaa. Yhdysvaltain presidentinvaalit olivat tästä hyvä esimerkki, samoin edelleen jatkuva jälkipyykki, kun amerikkalaiset menivät äänestämään väärin.

Arvoisa puhemies! Koska arvaan monen yleläisen ja muunkin mediaväen seuraavan tätä keskustelua, haluaisin tässä yhteydessä esittää kysymyksen. Joulukuun alussa Ylen aamu-

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

tv:ssä esiteltiin maahanmuuttajien kaarnalaivaprojektia. Kerrottiin, että jopa koko Euroopan vastaanottokeskuksissa käsityötaiteilijat voivat tehdä niitä ja myydä niitä ja hankkia näin tuloja. Kysyisin nyt: missä vaiheessa voimme odotella kaarnalaivojen myyntituloksia Suomessa ja Euroopassa? [Juho Eerola: Tuleeko kaarnasta tuohta!] — Niinpä. — Todennäköisesti Ylen toimittajat eivät olleet yhtiön johdon hallinnassa, mutta luulen, että jokaisessa muussa yhtiössä yhtiön johto kyllä tietää, mitä alaiset tekevät, muuten siltä toiminta lakkaa kokonaan.

Ja mitä tulee Hella Wuolijokeen, sen haamu pitää ajaa Yleltä pois, niin kuin debatissa jo sanoin. Se aika on mennyt, se on historiaa, että siitä voi oppia, mutta se ei toimi tänä päivänä. — Kiitos.

**18.37 Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Aivan aluksi haluan kiittää edustaja Hakkarais-ta edellisestä puheenvuorosta. On hyvin myönteistä, että tähän Yleisradiosta annetun lain muuttamisesitykseen on kirjattu Yleisradiolle uudeksi tehtäväksi perussuomalaisten esittä-mä asia, nimittäin suomalaisen kulttuuriperinnön vaaliminen. Tämä on toteutuessaan erit-täin positiivinen muutos, ja toivottavasti se näkyy myös käytännössä Ylen tulevassa ohjel-matarjonnassa ja ohjelmien sisällössä. Mikäli näin tapahtuu, se lisää todennäköisesti Yle-veron hyväksyttävyyttä veronmaksajien silmissä.

Myös kristillisdemokraatit ovat esittäneet tänään raikkaita ja uudistushenkisiä puheen-vuoroja. Kiitos heille niistä, vaikka eivät enää salissa paikalla olekaan.

Edustaja Laukkanen esitti julkista keskustelua Yleisradion muuttamisesta ainakin joil-tain osin kaupalliseksi toimijaksi. Ajatus on ehdottomasti tarkastelemisen arvoinen, ja oli-si mielenkiintoista nähdä, miten katsojat ja kansalaiset reagoisivat, jos osa Ylen rahoituk-sesta hankittaisiin esimerkiksi maksukorttien kautta.

Olen samaa mieltä myös edustaja Östmanin kanssa, joka totesi, että Ylenkin tulee osal-listua säästötalkoisiin ja siksi tehty indeksileikkaus oli täysin perusteltu. Itse asiassa sääs-töjä olisi ollut syytä etsiä enemmänkin, mutta valitettavasti parlamentaarinen työryhmä ei siihen päätenyt. Onneksi jo aiemmin tällä vaalikaudella Yle-veron alarajaa on nostettu pe-russuomalaisten vaatimuksesta siten, ettei sitä tarvitse maksaa alle 857 euron kuukausitu-loista. Näin vapautettiin 300 000 pienituloista Yle-veron maksamisesta.

Arvoisa puhemies! On myös myönteistä, että Yle palaa STT:n asiakkaaksi. Se on toivot-tavasti omiaan kohentamaan uutisoinnin tasapuolisuutta, jonka puutetta tässäkin istunnos-sa on täysin aiheellisesti kritisoitu.

**18.39 Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Vuonna 1926 väliaikainen toimitusjohta-ja L. M. Viherjuuri avasi O.Y Suomen Yleisradio — A.B. Finlands Rundradionin toimin-nan. Viherjuuri sanoi: "Niin me uskommekin saavamme teidän kaikkien aulista apuanne alkavassa työssämme." Och samma på svenska. Yle on ollut alusta asti kaksikielinen yhtiö.

Nämä sanat, joita Viherjuuri tuolloin sanoi, toimivat myös tänä päivänä. Näin toivom-me nytkin, että saamme kaikkien tuen sille, että Yleisradio pidetään yllä. Miksi näin? Ni-mittäin samana vuonna, kun Viherjuuri sanoi nuo kuuluisat sanansa, alkoi muun muassa Markus-sedän tunti, kielten opetus Ylessä, lähetykset eduskunnasta ja Radion sinfoniaor-kesterin konsertit. Vuonna 58 alkoivat tv-lähetykset, ja vuonna 65 oli jo puoli miljoonaa tv:n katsojaa. Vuonna 65 tulivat myös omat uutiset. Sitä ennen uutiset olivat tulleet Suo-men Tietotoimiston kautta. Ja Pikku Kakkonen, sehän alkoi vuonna 77. Voidaan siis hy-

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

vällä syyllä sanoa, että tänä päivänä, kun elämme 2000-lukua, Yleisradio on jo instituutio. Yleisradio on ollut ja on monessa mukana.

Aikoinaan kun Yleisradio perustettiin, yksi syy oli lähentää maalaisia ja kaupunkilaisia toisiinsa, kuulla kulttuureista eri puolilta maata. Se näkyy myös tänä päivänä. Yleisradiossa on alueelliset lähetykset, ja nyt tänä päivänä Ylen hallintoneuvosto halutaan saada myöskin strategiaan matkaan. Se on hyvä asia, koska hallintoneuvostossa on jäseniä ympäri Suomen, silloin strategioita ei määrätä pelkästään Helsinki-keskeisesti vaan siihen tulee koko maa mukaan.

On hyvä muistaa, että Yleisradiolla tosiaan on tänä päivänä sellaisia asioita kuin ruotsinkielinen radio, FST, televisiopuoli, Oddasat, alueelliset lähetykset, viittomakieliset lähetykset, venäjänkieliset uutiset, kotimaiset lastenohjelmat, on ollut vietnaminkieliset uutiset ainakin Pohjanmaalla, Radion sinfoniaorkesteri on edelleenkin, mikä on aivan loistava asia. Sen lisäksi myöskin on tosiaankin hartausohjelmat ja Yle tarjoaa runsaasti urheiluoohjelmia ja kotimaista kulttuuria, kotimaista draamaa kaikille. Se on erittäin hyvä asia.

Sen lisäksi Yle on sananvapauden lippulaiva. Se on myös objektiivisen tiedonvälityksen lippulaiva. Minua hämmästyttää suuresti, että täällä ihan vakavasti sanotaan, että some voisi korvata Ylen. Somessa ei ole tarkistettua tietoa. Mitä Vittua? -lehti ei ole sellainen lehti, missä on tarkistettu tieto, mitä sinne kirjoitetaan. Sinne lähinnä kirjoitetaan mielipiteitä ja sitä, mitä mieltä ihmiset ovat asioista. Kannattaa tutustua vähän asioihin. Ylen uutisointia ei voi verrata somen uutisointiin. Ylen uutisointia ei voi verrata lehtien mielipidekirjoituksiin eikä voi verrata somen mielipidekirjoituksiin.

Sen sijaan me tarvitsemme myös muita tiedotusvälineitä, me tarvitsemme niitä yhteistyöhön. Meidän on tehtävä yhteistyötä, kuten aikojen alussa tehtiin. Silloin kun Yle perustettiin, siinä oli mukana paitsi Suomen Tietotoimisto myöskin sanomalehtiä, muun muassa Puolustuslaitos oli mukana ja niin edespäin. Mutta tällä hetkellä meidän tehtävämme on pitää Yleisradio pystyssä. Meidän tehtävämme on pitää huoli siitä, että Yleisradiolla on olemassa rahoitus, jotta sen ei tarvitse turvautua mainosrahoitukseen, koska niin se vain on, että sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asut. Mainosrahoitus tuo aina oman värinsä tiedonvälitykseen, vaikka siitä pyritäänkin tietenkin jokaisessa lehdessä ja kaupallisessa mediassa irti. Tämä valitettavasti kuuluu tähän kuvaan. Mutta siitä huolimatta tarvitaan yhteistyötä, ja on hyvä asia, että nyt mennään takaisin STT:n uutisiin. Se edesauttaa Yleisradion muuta toimintaa ja muun toiminnan eteenpäin viemistä.

Jos puhutaan Ylen rahoituksesta, niin ihan omana mielipiteenäni sanon sen verran, että kun puhumme Yle-verosta, niin minun mielestäni olisi tasapuolista tuoda siihen vielä yksi luokka lisää. Tällä hetkellä korkein luokka on hyvin alhaisesta tulosta maksettava vero. Kyllä niillä ihmisillä, jotka tienaa 50 000 vuodessa tai, kuten kansanedustajat, 70 000 vuodessa, olisi varaa maksaa hieman suurempaa Yle-veroa. Sillä saisimme pidettyä tasokkaan talon yllä.

**18.45 Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä oleva lakiesitys Yleä koskien on mielestäni erittäin ajankohtainen ja tärkeä. Suomessa pitää olla eduskunnan oma tiedotuskanava, joka on Yleisradio, joka saa rahoituksensa sovitulla tavalla budjettikehyksen ulkopuolelta ja niin, että sillä on tämä yleispalveluvelvoite. On aivan äärimmäisen tärkeää, että joka puolella Suomessa kuuluu tämä kyseinen kanava tai kyseinen radio. Sillähän on monia kanavia ja monia muita ilmentymismuotoja. Kaikkia niitä tarvitaan. Olen aina ollut sitä mieltä, että Yleisradion toiminta pitää turvata ja että Yleisradiolla

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

on vahva hallintoneuvosto, joka nyt tulevan uuden lain mukaan ja uusissa olosuhteissa valitaan parlamentaarisesti tässä talossa eri yhteiskuntaryhmiä edustaen ja niin, että siellä on myös erilaista osaamista, tieteen, taiteen ja monen muun alan osaamista, tieteenalan, taiteenalan, kulttuurialan ja niin edelleen, ja se on yhteiskunnallisesti eri puolueiden edustajista koostuva 21 hengen toimielin, joka toimii ja antaa strategian, jolla Yleisradio toimii. Tämä on hyvä linjaus.

Tämä yleis palveluvalvoite minun mielestäni on senkin takia tärkeää, että tässä maassa pitää olla aina, 24 tuntia, ympäri vuorokauden, jatkuvasti toimiva radioyhteys, koska maailma on mennyt sellaiseksi, että me emme koskaan tiedä, milloin mitään tapahtuu, ja se, että on tällainen kanava, jolla ihmiset varmasti saadaan helposti ja luotettavasti ja kaikkien tuntemalla tavalla kiinni, on äärimmäisen tärkeä arvo. Jokainen meistä on joutunut tilanteeseen, jossa ajalee esimerkiksi yöllä autolla paikasta toiseen ja tarvitsee radiota. Kun jutukaveria ei ole, jos ajalee yksin, silloin kannattaa kuunnella radiota. Totta kai siellä on valtava määrä kaupallisia kanavia, mutta kaupallisilla kanavilla monesti pyörivät vain ne samat nauhat. Joskus herättää ihmetystä, kun kuuntelee jotakin yöradiota, että siellä puhutaan sunnuntaiyöllä sujuvasti perjantailähetyksestä. No, se johtuu tietysti vain siitä, että siellä sama nauha pyörii. Ne ovat näitä ylikansallisia firmoja, ei ole olemassa sillä keinoin paikallisradioita enää. Monen paikallisradion takana on sama ylikansallinen yhtiö, jonka omistaja asuu esimerkiksi Saksassa. Elikkä Yleisradion asema tämänkin takia korostuu, että se kansallinen kanava pitää olla.

Sitten, arvoisa puhemies, nostan vielä yhden asian esille: maakuntaradiot. Yleisradion paikalliset toimijat, maakuntaradiot, ovat äärimmäisen tärkeitä toimijoita eri puolilla Suomea. Ne luovat sen tärkeän maakunnallisen näkemyksen tiedottamiseen, paikallisia uutisia eri puolilta maakuntaa. Toimittajat kiertävät eri tilaisuuksissa tehden ohjelmia, haastatellen ihmisiä ja niin edelleen. Se on äärimmäisen tärkeää radiotoimintaa. Olen hieman pahoillanikin siitä, että tämä varsinainen markkinapohjaisesti toimiva paikallisradiotoiminta ei lähtenyt niille uomille, mille olisin halunnut sen menevän, elikkä olisi aidosti luotu paikallisradioille velvoite luoda paikallista ohjelmaa. Totta kai tällaisia radioita on Suomessa monia, jotka aidosti tekevät paikallista ohjelmaa paikallisten toimittajien voimin, mutta liian paljon on sellaista, että yksi ylikansallinen yhtiö omistaa sen paikallisradion lähetysoikeuden, ja se johtaa sitten siihen, että se on sitä samaa ohjelmaformaattia eikä siinä ole paikallisuudenleimaa sitten juuri yhtään. Tämä on surullista, että meillä paikallisradiotoiminta on tällaiseksi mennyt, mutta Ylestä meidän pitää pitää kiinni ja siitä, että sen taso pidetään korkeana. Yleisradion hallintoneuvosto linjaa strategiat eduskunnan kehyksen ulkopuolelta, Yle-verolla rahoitetaan tämä toiminta ja maakuntaradioiden toiminta pidetään elävänä ja hyvänä. Se on suomalaisen tiedottamisen kannalta äärimmäisen tärkeää.

Lopuksi, arvoisa puhemies, vielä se, että kun kaupalliselta puolelta on tullut monia kärkekkäitä puheenvuoroja siitä, onko Yle sellainen hallitsija markkinoilla, että se tällä verorahalla pystyy pitämään muut tiedottamiset kurissa. Kyllä pitää muistaa, että Ylelläkin on totta kai rajoitteita ja ei sitä rahaa ole rajattomasti käytettävissä. Nyt esimerkiksi leikattiin indeksikorotukset pois kahdelta vuodelta, elikkä rahaa ei liikaa varmaan ole, mutta tässäkin tarvitaan sitten eduskunnan vahvaa ohjausta, vahvaa taloudellista silmää sille, mikä on se oikea rahamäärä, millä tätä hommaa pyöritetään.

Toimittajat toki toimivat aina riippumattomasti ja tiedonvälityksen tulee olla aina riippumatonta. Muutenhan se maailma menee aivan sekaisin, jos ei vapaata tiedotusta ole. Sii-

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

nä tämä toimittajien tekemä työ on arvokasta, että yhteiskunnalliset eri asiat tulevat julki ja niistä saa vapaasti puhua.

**18.50 Jyrki Kasvi vihr:** Arvoisa puhemies! Tässä valtakunnassa ei ole montaa asiaa, joihin tässä salissa ei olisi soveliaista puuttua, mutta yksi on: Yleisradion journalistinen toiminta. Täällä on ihmetelty, missä Yleisradion journalismia voi kritisoida, jos ei täällä, mutta jos Ylen katsojat, kuulijat ja lukijat kokevat, että me poliitikot vaikutamme Yleisradion päätöksiin, he eivät enää luota Yleisradion journalismiin, kun Yle käsittelee meidän poliitikkojen tekemisiä tai tekemättä jättämisistä. Median — etenkin riippumattoman Yleisradion — tehtävänä on poliittisen ja taloudellisen vallankäytön seuraaminen, erityisesti meidän poliitikkojen toiminnan seuraaminen. Mediaa ei turhaan kutsuta vallan vahtikoiraksi. Kuka enää katsoisi tai lukisi Ylen uutisia, jos suomalaiset syystä tai syyttä uskoisivat, että Ylelle on annettu tehtäväksi kehua hallitusta, kuten edustaja Niikko omassa puheenvuorossaan esitti? Emme kai halua Yleisradion palaavan poliittisen Reporadion aikaan.

Ylen uskottavuuden rapautumiseen ei hallituspuolueiden edustajilta tarvita montakaan huonosti harkittua, Ylen riippumattomuuden kyseenalaistavaa puheenvuoroa. Katsokaa maita, joiden yleisradiot on otettu poliittiseen ohjaukseen. Esimerkkejä viime vuosilta on valitettavan monta: Puola, Unkari, Venäjä, Turkki. Ette kai te halua, että myös Suomen yleisradio ottaa niistä mallia? Juuri se, että Yle on eduskunnan radio, tarkoittaa sitä, että meidän poliitikkojen on pidettävä näppimme erossa Yleisradion journalistisesta toiminnasta — silloinkin ja etenkin silloin, kun Ylen journalismi ärsyttää meitä itseämme. Niin, kyllä se Yle välillä ärsyttää meitä muitakin kuin vain perussuomalaisia — uskokaa pois — mutta niin journalismin pitääkin ärsyttää ja erityisesti meitä poliitikkoja. Siitä toimittajille nimenomaan maksetaan.

Ei kaikista ohjelmista tarvitse pitää. Itse ihmettelen yhteisten varojen hassaamista urheilutapahtumien välittämiseen mutta tiedän niiden lähetysten palvelevan monia suomalaisia. Vastaavasti tiedän, että eivät kaikki välttämättä pidä kaikista omista suosikkiohjelmistani ja he ihmettelevät, miksi niihin hassataan rahaa, mutta Yleisradion tehtävänä kun on palvella meitä kaikkia.

Arvoisa puhemies! Meidän mediaympäristömme muuttuu hyvin nopeasti, ja lähivuosina muutostahti vain kiihtyy. Yleisradion suurena haasteena onkin säilyttää merkityksensä osana suomalaista yhteiskuntaa myös tulevaisuudessa. Digitalisaatio ja globalisaatio vaikuttavat radikaalisti myös median liiketoimintamalleihin. Paradoksaalisesti internet, joka antaa kaikille mahdollisuuden toimia joukkotiedotusvälineenä, myös edistää ylikansallisten mediamonopoliin syntyä. On mahdollista, että jo 20-luvulla Suomessa ei olekaan enää kotimaista kaupallista mediaa vaan perinteiset kotimaiset mediatalot on myyty paikallistoimituksiksi kansainvälisille mediajäteille. Silloin me katselisimme ja kuuntelisimme Googlen, Yandexin ja Baidun uutisia ja viihdettä. Silloin suomalaista näkökulmaa edustaisi mediassa vain Yleisradio. Toivottavasti näin ei käy, mutta se on mahdollista.

Median globalisaatiota kiihdyttävät esimerkiksi automaattisen kielenkääntämisen ja sisällöntuotannon nopea kehitys; maailman urheilu- ja talousuutisista jo suuri osa on teköälyjen kirjoittamia. Jotta Yleisradio voi vastata digitalisaation ja globalisaation haasteeseen, sen on uskallettava siirtää toimintansa painopistettä radioaaltoilta verkkoon. Yle on ollut verkkopalveluiden edelläkävijä Suomessa, mutta se ei saa tuudittaa meitä valheelliseen turvallisuudentunteeseen — muutosten tahti vain kiihtyy. Jo nyt Yleisradion kilpailijoina eivät ole enää vain kotimaiset kaupalliset mediat vaan globaalit mediajätit kuten

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

HBO ja Netflix, ja ehkä eduskunta jo ensi vaalikaudella päätyykin vaihtamaan Yleisradion nimeksi Yleismedia.

**18.55 Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa puhemies! En minä kyseenalaista sitä Ylen asemaa enkä sitä yleispalvelun tehtävää, mikä sillä on, mutta sen, että nykyaikana se on noin suureksi paisunut. Minun mielestäni 150 miljoonaa pystyy leikkaamaan aivan täysin ja silti pystyy tuottamaan sen ohjelmatarjonnan, mitä nämä ihmiset tarvitsevat tällä hetkellä, niin paljon se hyörii siellä kaupallisella puolella. Minulla on täällä kyllä aika hyviä laskelmia. Näitä ei kyllä voi, kun nämä ovat luottamuksellisia, esittää tässä. Mutta sieltä pystytään leikkaamaan. Kaupallisella puolella Ylen ei tarvitse pyöriä.

Vielä edellisestä puheenvuorostani jatkan. Minun vanha isäni on sairaalassa, siellä käännettävänä suurin piirtein. Sanoin, että aukaisenko tuosta television. Kuitenkin hän on sitä ikäpolvea, joka on sotakorvaukset ja kaikki maksanut ja pitkän työuran tehnyt. Ei ollut vapaaehtoista auttamaan, mutta aukaisin television. Yle Keski-Suomi esitti siellä, kuinka kotoutetaan tai opetetaan hiihtämään maahanmuuttajia. Oli suuri lauma siinä ihmisiä ympärillä ja kehuttiin heitä, kuinka otetaan vastuuta ja autetaan näitä ihmisiä. Kuitenkaan Yle ei tee yhtään ohjelmaa siitä, mitä siellä se negatiivinen puoli voisi olla, tuossa luin just Ilta-lehden uutisen siitä, mitä Yle ei kyllä kerro. Veronmaksajien rahoilla tulee kertoa se hyvä puoli, myös se miinus-puoli. Siitä Yle-ohjelmasta: minä suljin sitten sen television, koska minä ajattelin, että en kehtaa kyllä näyttää tuommoista propagandaa vanhalle isälle, joka on tehnyt ikänsä töitä sen eteen.

**18.57 Mikaela Nylander r:** Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi täytyy vähän ihmetellä niitä edustajia, jotka puhuvat täällä tänään siitä, että yhtiön julkisen palvelun tehtävä jotenkin muuttuisi sen myötä, että sana "monikulttuurisuutta" poistetaan tästä laista, [Teuvo Hakkaraisen välihuuto] koska täytyy pitää mielessä, että tässä lukee edelleen "tukea kulttuurista moninaisuutta". En oikein ymmärrä, mikä on se ero ja miksi se olisi niin vaarallista, jos tehtävä säilyy ennallaan. Ja täytyy pitää mielessä, että ruotsiksi, ruotsinkielisessä lakiehdotuksessa, käytetään edelleen samaa sanaa, siis "kulturell mångfald för bägge". [Juho Eerolan välihuuto]

**18.58 Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Tätä keskustelua kun on kuunnellut, niin ehkä tässä vähän turhankin suuren roolin ovat saaneet nyt ne vahvan kriittiset äänenpainot. Ehkä se on näin laajemminkin suomalaisessa yhteiskunnassa, että Yleisradioon ollaan isossa kuvassa hyvinkin tyytyväisiä — siihen tarjontaan, mitä sieltä tulee. Minun mielestäni edustaja Kasvi hyvin kuvasi sitä, että sieltä löytyy vähän niin kuin jokaiselle jotakin ja itse kukin ehkä aika ajoin arvostelea jotain osaa, että se tuntuu turhalta itselle. Voi olla, että minunkin elämässäni Pikku Kakkonen oli jonkun aikaa vähän turhempi ohjelma, ja jälleen se on meidän perheen suosikkiohjelma. Ja näin se vuosikymmenestä toiseen kantaa hyvällä tavalla.

Tämä julkisen palvelun tehtävä -kysymys, mikä tässä nyt on ollut esillä, on minun mielestäni ihan aiheellinen ja perusteltu, ja sitä pitää myös pystyä kriittisesti tarkastelemaan. Kun katsomme muutamien vuosien taakse, ei tarvitse montakaan vuotta katsoa, niin ei ollut esimerkiksi tämäntyyppistä sähköistä nettimaailmaa ja sen runsasta tarjontaa, ja me emme tiedä, mitä kaikkea tulevaisuus tuo tullessaan. Mutta toisaalta olen itse sitä mieltä, että Ylen pitää pystyä myös kriittisesti sitten tarkastelemaan niitä osia, jotka mahdollisesti

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

tulevaisuudessa eivät enää näyttelekään niin suurta roolia, kun me siirrymme kuitenkin kovaa vauhtia siihen suuntaan, että televisiota ei enää katsota kello 19, niin kuin edustaja Zyskowicz nyt työhuoneessaan odottaa uutisia, vaan me katsomme ne sillä hetkellä, kun me haluamme ne katsoa. Ja tämä on se, mihin pitää Ylenkin tulevaisuudessa [Puhemies koputtaa] pystyä vastaamaan entistä paremmin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

### 4. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus 2016

Kertomus K 4/2017 vp

#### *Lähetekeskustelu*

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

#### *Keskustelu*

19.00 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ärade talman! Suomen valtuuskunnan työtä leimasi kertomusvuonna valmistautuminen Suomen tämän vuoden puheenjohtajuuteen Pohjoismaiden neuvostossa. Puheenjohtajuus tarkoittaa muun muassa, että neuvoston työtä johtavat tänä vuonna suomalainen presidentti ja varapresidentti ja että Pohjoismaiden neuvoston täysistunto järjestetään peruskorjatussa eduskuntatalossa syksyllä viikolla 44. Puheenjohtajamaa laatii myös puheenjohtajuusohjelman, josta käy ilmi vuoden prioriteetit.

Suomen Pohjoismaiden neuvoston valtuuskunta on laatinut määrätietoisien puheenjohtajuusohjelman, jonka sisältö esiteltiin neuvostolle Kööpenhaminan täysistunnossa viime syksynä. Valtuuskunnan tavoitteena on ollut laatia tavoitteellinen ohjelma, jossa jokaisen teeman pohjoismainen ulottuvuus tulee näkyviin ja joka asettaa konkreettisia ja mittavia päämääriä puheenjohtajuuskaudelle. Suomen puheenjohtajuusohjelman kolme pääpointtia ovat Sivistyksen Pohjola, Puhtaan energian Pohjola sekä Verkostoituva Pohjola. Sivistyksen Pohjola tarkoittaa pohjoismaisen osaamisen ja koulutuksen sekä kansansivistyksen ja -kulttuurin esille tuomista. Puhtaan energian Pohjola sisältää pohjoismaisten energia-markkinoiden ja bioenergian edistämistä sekä Pariisin COP 21 -päätöksen yhteispohjoismaista seuranta. Verkostoituva Pohjola tuo huomiota arktisiin kysymyksiin sekä liikkuvuuteen ja sen esteisiin Pohjolassa. Lisäksi Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlallisuuden teema Yhdessä — Tillsammans näkyy vahvasti puheenjohtajuusohjelmassa. Suomi itsenäisenä valtiona on luonnollinen osa pohjoismaista yhteistyötä, ja haluamme juhlistaa tätä tärkeää vuotta yhdessä pohjoismaisen perheemme kanssa.

Poikkileikkaava teema puheenjohtajuusohjelmassa on pohjoismaisten rajaesteiden poistaminen. Pohjoismaiden rajoja on useiden vuosikymmenten ajan vähitellen avattu eri osaluilla paljolti Pohjoismaiden neuvoston tärkeän työn ansiosta. Pohjoismaisen rajaesteyden tavoitteena on poistaa vapaan liikkuvuuden esteitä Pohjoismaiden väliltä. Rajaesteil-

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

lä tarkoitetaan lakeja ja julkisia sääntöjä tai käytäntöjä, jotka haittaavat henkilöiden liikkuvuutta tai yritysten rajat ylittävää toimintaa Pohjoismaissa. Työntekijöiden ja yritysten mahdollisuudet liikkua yli rajojen edistävät talouskasvua ja työllisyyttä sekä Pohjolassa että koko Suomessa. Yhteenlaskettuna Pohjoismaat kuuluvat maailman kymmenen suurimman ja Euroopan viiden suurimman talouden joukkoon, joten liikkuvuuden esteiden poistaminen ei ole merkityksetöntä. Suomi haluaa puheenjohtajuuskaudellaan nostaa rajaesteet ja niiden purkamisen vahvasti poliittiseen fokukseen. Miten poistetaan rajaesteitä, miten estetään uusien rajaesteiden syntyminen ja miten tuodaan lisää tietoisuutta asian osalta niin kansallisiin parlamentteihin kuin ministeriöihin? Tavoitteena on tehdä Pohjolan kansalaisten arjesta helpompaa liikkumisen osalta.

Pohjoismaiden neuvoston parlamentaarisilla on tärkeä tehtävä rajaestetyössä muun muassa painostamalla Pohjoismaiden hallituksia rajaesteiden poistamiseksi. Suomen valtuuskunta on nostonut rajaesteet esiin vuoropuhelussa niiden ministerien kanssa, jotka ovat käyneet valtuuskunnan kuultavana kertomusvuoden aikana. Suomen puheenjohtajuuskauden aikana Pohjoismaiden neuvosto seuraa tiiviisti rajaestetyötä ja kehottaa Pohjoismaiden hallituksia ja ministerineuvostoa toimeenpanemaan rajaesteistä tehdyt päätökset.

Pohjoismaiden neuvosto pyrkii edistämään liikkuvuutta Pohjoismaissa myös muilla keinoin kuin rajaestetyön avulla. Pohjoismaiden neuvosto on usean vuoden ajan puhunut tiiviimmän Pohjoismaiden välisen liikennepoliittisen yhteistyön puolesta. Viime vuoden marraskuussa järjestettiin neuvoston aloitteesta Tukholmassa Pohjoismaiden liikenneministerien ja Pohjoismaiden neuvoston edustajien välinen pyöreän pöydän keskustelu. Pohjoismaiden neuvosto kannattaa liikenneministereiden kanssa käytävän vuoropuhelun jatkamista ja tiivistämistä. Suomen puheenjohtajuusohjelmassa korostetaan pohjoismaisen liikennepoliittisen yhteistyön edistämistä. Ohjelmassa korostetaan erityisesti Pohjolan pohjoisimpien alueiden liikenneverkon ja infrastruktuurin parantamista ja yhteistyön tiivistämistä, jolloin voidaan synnyttää uutta kasvupotentiaalia, parantaa matkailun edellytyksiä sekä korottaa huoltovarmuutta. Konkreettinen tavoite on järjestää pyöreän pöydän tapaaminen pohjoismaisten liikenne- ja infrastruktuurista vastaavien ministereiden kanssa myös tämän vuoden aikana.

Hyvin toimivat yhteispohjoismaiset työmarkkinat ovat tärkeä osa liikkuvaa Pohjolaa. Pohjoismaiden työelämää koskeva strategiaselvitys luovutettiin kertomusvuoden kesäkuussa Suomen oikeus- ja työministeri Jari Lindströmille. Selvityksessä on 14 ehdotusta siitä, miten työelämää voidaan kehittää pohjoismaisella yhteistyöllä.

Vaikka pohjoismaista liikkuvuutta edistävää työtä sekä rajaestetyötä tehtiin viime vuoden aikana aktiivisesti, kertomusvuosi myös koetteli vapaata liikkuvuutta Pohjolassa. Ruotsin ja Tanskan käyttöön ottamat väliaikaiset rajatarkastukset puhuttivat erityisesti alkuvuodesta 2016, ja ne olivat vahvasti läsnä viime huhtikuussa järjestetyssä Pohjoismaiden neuvoston teemaistunnossa. Rajatarkastukset vaikuttivat hyvin vahvasti siihen, että laittomien siirtolaisten vyöry Ruotsin kautta Suomeen väheni. Tästä iso kiitos pohjoismaiselle yhteistyölle.

Pohjoismaiden neuvosto käsittelee yhä enemmän ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan liittyviä aiheita. Kuten edelliset puheenjohtajamaat, myös Suomi korosti puheenjohtajuuskaudellaan pohjoismaisen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tärkeyttä. Pohjoismaiden neuvostolla on tärkeä rooli näiden asioiden eteenpäinviemisessä, ja kysymys on siitä, miten Pohjoismaat voivat tehdä enemmän yhteistyötä näillä sektoreilla.

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

Pohjoismaiden aktiivinen työ kansainvälisillä areenoilla ja läheinen yhteistyö monien Pohjolan ulkopuolella toimivien kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen kanssa näkyi vahvasti neuvoston työssä viime vuonna. Neuvostossa käytiin keskustelua Pohjolan roolista maailmalla, muun muassa Pohjoismaiden suhteista G20-maihin. YK:n kestävä kehityksen tavoitteet nousivat Kööpenhaminan täysistunnon pääteemaksi. Neuvoston jäsenet kävivät Pohjoismaiden pääministereiden kanssa keskustelua siitä, miten Pohjoismaat voivat edistää tavoitteiden saavuttamista Pohjolassa. Ensi kuussa järjestettävän neuvoston teemaistunnon ajankohtaiskeskustelussa tavoitteena on pohtia Pohjoismaiden ja USA:n välisiä suhteita ja yhteistyön uusia edellytyksiä.

Arvoisa herra puhemies! Pohjoismaiden neuvosto jatkoi tiivistä yhteistyötä useiden alueellisten parlamentaaristen järjestöjen kanssa muun muassa Itämeren, arktista aluetta sekä pohjoista ulottuvuutta koskevissa kysymyksissä. Kertomusvuoden aikana monet alueelliset yhteistyöjärjestöt ovat myös pyrkineet vahvistamaan yhteyksiään neuvostoon. Näistä esimerkkeinä voin mainita yhteistyön Saksan kanssa, erityisesti Schleswig-Holsteinin maakunnan osalta, saamelaisen parlamentaarisen neuvoston laajennetun tarkkailija-aseman hyväksymisen sekä myös Färsaarten hakemuksen Pohjoismaiden neuvoston ja ministerineuvoston täysjäseneksi, jota ei tietenkään kuitenkaan puollettu kummassakaan järjestössä. Kertomusvuonna huomioitiin myös monella tavalla Pohjolan ja Baltian maiden 25 vuotta täyttävä yhteistyö.

Arvoisa puhemies! Pohjoismaiden EU-yhteistyön tiivistymisestä on keskusteltu ajoittain kiivaastikin. Keskustelun tavoitteena on ollut aktivoida pohjoismaista yhteistyötä EU-asioissa ja miettiä keinoja Pohjoismaiden neuvoston ja EU-parlamentissa istuvien pohjoismaalaisten parlamentaarikkojen yhteistyön vahvistamiseksi. Tarkoituksena ei ole viedä toimivaltaa kansallisten parlamenttien EU-valiokunnilta vaan lisätä yhteistyötä niissä asioissa, joissa on mahdollista luoda pohjoismaista lisäarvoa. Kööpenhaminan istunnossa hyväksyttiin ehdotus Pohjoismaiden neuvoston toimiston perustamisesta Brysseliin. Päätöksen mukaan neuvosto palkkaa Brysseliin henkilön, jolla on erityisvastuu yhteydenpidosta ja koordinoinnista pohjoismaisten EU-parlamentaarikkojen sekä muiden pohjoismaisten ja Pohjoismaille keskeisten toimijoiden kanssa Brysselissä.

Arvoisa puhemies! Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan jäsenet ovat olleet aktiivisia ja tehneet lukuisia jäsenehdotuksia ja kirjallisia kysymyksiä kaikille pohjoismaisille hallituksille viime vuoden aikana. Tässä yhteydessä haluan oikein erikseen mainita vielä käsitellyssä olevan Suomen ja Islannin valtuuskuntien yhdessä tekemän aloitteen Pohjoismaiden neuvoston työjärjestyksen muuttamisesta siten, että Suomen ja Islannin kieli lisätään neuvoston virallisiksi työkieliksi [Puhemies koputtaa] norjan, ruotsin ja tanskan rinnalle. Haluan myös kiittää valtuuskunnan jäseniä aktiivisuudesta ja toivon, että sama hieno asenne jatkuu koko puheenjohtajuusvuoden aikana.

Viime vuoden tammikuussa juhlistettiin sitä, että tuli kuluneeksi tasan 60 vuotta siitä, kun Suomi ensimmäistä kertaa osallistui Pohjoismaiden neuvoston toimintaan. Vuonna 1956 Suomen valtuuskunta osallistui ensimmäiseen neuvoston istuntoon. Tänä vuonna Suomi täyttää täydet 100 vuotta itsenäisenä valtiona samaan aikaan kun maa toimii puheenjohtajana Pohjoismaiden neuvostossa. — Kiitoksia.

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Arvoisa edustaja, se oli esittelypuheenvuoro ja todellakin se saattoi kestää yli 10 minuuttia. En huomannut sitä ja sen takia 10 minuutin kohdalla napautin pari kertaa, mutta hoiditte puheen hienosti loppuun asti.

**19.11 Anne-Mari Virolainen kok:** Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustaja Eerolalle varsin seikkaperäisestä esittelystä, miten Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta on viime vuonna toiminut ja mitkä ovat olleet painopisteet. Minua erityisesti miellyttää yksi tämän vuoden teemoista: Verkostoituva Pohjola. Yksin me emme saa mitään aikaiseksi, vaan yhteistyöllä tämä maailma muuttuu ainakin asteittain paremmaksi.

Puheenjohtaja Eerola viittasi jo kokoukseen, joka järjestettiin syyskuussa Kööpenhaminassa, jossa ideoitiin, miten EU-yhteistyötä pystyttäisiin tiivistämään Pohjoismaiden neuvostossa. Puheenjohtaja viittasi myös siihen, että aiemmin on käyty kiivasta keskustelua, mutta siinä kokouksessa keskustelu ei ollut kovinkaan kiivasta vaan pyrittiin löytämään niitä konkreettisia avauksia, miten saamme aktivoitua Pohjoismaista yhteistyötä EU-asioista ja mitkä ovat ne keinot, joilla Pohjoismaiden neuvoston ja EU-parlamentissa istuvien pohjoismaalaisten parlamentaarikkojen yhteistyö vahvistuisi.

Aivan selvästi pystyimme nostamaan sieltä kolme asiaa: Identifioimme sellaisia kysymyksiä, joissa meillä on vahva yhteinen pohjoismainen intressi. Toinen on se, että kun on yhteinen intressi, niin haluamme myös toimia yksituumaisesti. Kolmantena olimme yhtä lailla samanmielisiä siitä, että pitää identifoida ne alueet, joissa Pohjoismaat ovat edelläkävijöitä EU:ssa ja voisivat näin toimia esimerkkinä myös muille maille, kuten esimerkiksi ympäristökysymyksissä olemme tällaisessa tilanteessa.

Se, mistä siellä aavistuksen verran syntyi kiivailua, oli se, miten Pohjoismaiden EU-asioista vastaavien valiokuntien yhteistyö toimii. Minun näkemykseni mukaan meidän yhteistyömme on hyvää sekä edustajatasolla että virkamiestasolla. Usein kun on joku asia, vaikka nyt liittyen eurooppalaiseen ympäristölainsäädäntöön, niin on aivan helppoa ottaa yhteyttä kollegoihin Ruotsissa tai Tanskassa, mutta kollegoidemme puheenvuorot muista Pohjoismaista kuulostivat siltä, että heillä se yhteydenpito on aavistuksen hankalampaa. Pohdin sitä, mistä se johtuu, ja päädyin siihen, että siitä, että valiokunnat toimivat eri tavalla. Meillä Suomessa me olemme hyvin tietoisia siitä, minkälaista kantaa meidän ministerimme vievät eteenpäin, ja samoin se asia palautuu Suomen eduskuntaan hyvin nopeasti ja kumppanimme tietävät, että myös toimeenpano tapahtuu aika rivakasti. Näin tämä ei toimi noissa muissa maissa. Mutta yhtä lailla tämä vahva pohjoismainen ääni eurooppalaisessa keskustelussa hyödyttää sekä Eurooppaa että Pohjolaa, ja on aivan selvä, että Pohjola tarvitsee vahvaa EU:ta tässä murroksen ajassa.

Sitten toinen asia, mihin puheenjohtaja Eerola kiinnitti huomiota, oli, että poikkileikkaava teema on rajaesteiden poistaminen. Se on kyllä sellainen asia, että siitä meillä varmasti riittää puhuttavaa ja tehtävää vielä vuosikaudet eteenpäin. Mutta haluan ottaa tässä esiin, miten Suomessa toimii ainoana Pohjoismaista rajaestekysymyksiin keskittynyt neuvontatoimikunta, jossa Haloo Pohjola toimii koollekutsujana ja varsinainen hallinto tapahtuu Pohjola-Nordenin alla. Vuosia on toiminnassa takana jo 15. Tapaamisia on vuodessa neljä kertaa. Eri ministeriöiden edustajat ovat paikalla, ja tärkeintä on keskinäinen tiedonvaihto ja luottamuksellisuus, mutta samalla myös välittömyys. Kaiken lisäksi näissä tapaamisissa on mukana rajaesteneuvoston Suomen edustaja, joka vie viestin aina suoraan rajaesteneuvoston kokouksiin. Tämä malli on herättänyt kiinnostusta myös muissa Pohjoismaissa, ja jopa ministerineuvostosta ollaan oltu seuraamassa kokouksia ainakin pariinkin otteeseen, mutta se ei ole vielä edennyt. Nyt kun olette saaneet sen Brysselin edustajan sinne palkattua, niin seuraavaksi toivoisin, että Suomen valtuuskunnan edustajat yrittäisivät laajentaa tämän rajaesteneuvontatoimikunnan työn muihin Pohjoismaihin. — Kiitos.

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

19.16 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa puhemies! Pohjoismaiden neuvoston työ on varsin antoisaa, ja meidän Suomen valtuuskuntamme paneutuu toimeen varsin ahkerasti, vaikka nyt ei sitten illansuussa enää salissa kovin moni meistä olekaan puheenvuoroa käyttämässä. Mielestäni Suomen ja Pohjoismaiden pitäisi tehdä huomattavasti tiiviimpää yhteistyötä edelleenkin.

Me Pohjoismaiden neuvostossa monia asioita linjaamme ja viemme päätökseen, ja ne tulevat kansallisiin parlamentteihin käsittelyyn, mutta valitettavan vähän sieltä loppuviiheksi sitten kuitenkaan etenee toimeenpanoon. On myös sellaisia ikuisuuskysymyksiä, jotka kaipaisivat varmasti vielä vahvempaa poliittista ohjausta myös ministeritasolta ja siitä, että niissä olisi koordinaatiota, koska monet näistä yhteispohjoismaisista asioista eivät ole vain yhden ministeriön asioita vaan ovat läpi leikkaavia. Siksi olisi tärkeää, että kaikki ne kauniit sanat aina Pohjoismaiden neuvoston kokouksissa, että olemme yhteistä perhettä, tulisivat myös toimeenpantua aina, kun palaamme kotimaahan.

Erityisesti tällaisena aikana, kun Euroopan unionin kehitys on hieman epäselvää emmekä oikein tiedä, mihin suuntaan EU lähtee menemään, ja siitä on myös erilaisia ajatuksia, koen, että Pohjoismaat voisivat olla vieläkin integroituneempi alue ja osoittaa, että monin osin olemme onnistuneet erittäin hyvin purkamaan niitä kaupan esteitä, tukemaan sitä liikkuvuutta, mitä meillä on. Jos laskettaisiin vaikkapa hiihdon maailmanmestaruuskisamitalit yhteen, niin kyllähän Pohjoismaat menestyivät niissäkin erinomaisesti.

Jos miettii ajankohtaisia asioita, niin kyllä yksi ikisuusteema, jossa kyllä myös edistystä tulee säännöllisesti, liittyy rajaesteisiin, jotka myös valtuuskunnan puheenjohtaja täällä edessä esille otti. Joka vuosi niitä saadaan muutama aina ratkottua ja pois tiputettua, mutta valitettavasti paljon on vielä olemassa, ja niitä tuntuu aina putkahtelevan sitten uusiakin. Toivottavaa olisi myös, että ministeriöissä suhtauduttaisiin vakavasti näihin rajaestekysymyksiin eikä jätettäisi niitä ainoastaan vaikkapa ulkoministeriön vastuulle.

Erittäin tärkeää ja ajankohtaista on myös se, että odotamme tässä keväällä julkaistavaksi Jorma Ollilan laatimaa energiaraporttia. Monet biotalouden ja uusiutuvan energian kysymykset yhdistävät Pohjoismaita, ja etenkin Suomella ja Ruotsilla on niissä paljon yhteisiä näkemyksiä. Me pystyisimme kyllä olemaan sellainen alue, joka pääsee ensimmäisenä irti fossiilisista polttoaineista.

Samoin olemme käsitelleet Pohjoismaiden neuvostossa Poul Nielsonin työmarkkinaraporttia. Vaikka me ajattelemme Pohjoismaita yhteisenä markkina-alueena, niin kyllähän niitä pitäisi ajatella myös yhteisenä työmarkkina-alueena. Mutta valitettavan paljon tässä liikkuvuudessa on vielä esteitä, mitä tulee tutkintanimikkeiden yhtenäistämiseen tai lupakäytäntöihin tai ihan vaikkapa työttömyyskassamaksuihin. Valitettavasti nämä eivät siirry valtiosta toiseen edes Pohjoismaiden välillä.

Keskiryhmät ovat tehneet aloitteen pohjoismaisesta kansalaisuudesta. Se tulisi lisänä omalle kansalaisuudelle. Mutta se auttaisi meitä. Esimerkiksi sosiaaliturvanumeroiden kanssa se, että ne olisivat kaikissa Pohjoismaissa vastaavia, auttaisi meitä jo monissa digitaalisen maailman asioissa. Toivottavasti se asia saisi laajaa tukea läpi puoluekentän Pohjoismaiden neuvostossa.

Lopuksi ajattelin sanoa muutaman asian vielä liikennehankkeista, jotka ovat myös tuossa Suomen puheenjohtajuuskauden ohjelmaperissa. Monet muut Pohjoismaat ovat ehkä olleet kunnianhimoisempia liikennekysymyksissä ja yhdistämään Pohjoismaiden kesken liikenneverkkoja. Valitettavasti Suomi tiukasta taloustilanteestaan johtuen ei ole kyennyt aivan samanlaiseen urauurtavaan työhön. Toivottavasti Jäämeren rata -vaihtoehto ottaisi

## Pöytäkirja PTK 20/2017 vp

nyt harppauksia eteenpäin. Ennen sitä meillä olisi kuitenkin hyvinkin helppo toteuttaa noin 10 miljoonan euron hanke liittyen siihen, miten saamme Suomen ja Ruotsin rautatiet vihdoin yhdistettyä. Ainoastaan noin 12 kilometrin pätkä sieltä valtakunnanrajalta Tornioista ja Haaparannasta puuttuu. Se olisi mahdollista yhdistää, jos tahtoa olisi. Toivon, että siihen rahat pian löytyvät ja voimme luoda sitä kautta uuden satojentuhansien ihmisten työsäkäyntialueen Luleåsta Ouluun. Ihmiset ovat sitoutuneita pohjoismaiseen yhteistyöhön, ja toivon, että se etenee harppauksin eteenpäin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

### **5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta**

Hallituksen esitys HE 5/2017 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2017 vp

*Mietinnön pöydällepano*

Mietintö pantiin pöydälle 10.3.2017 pidettävään täysistuntoon.

### **6. Hallituksen esitys eduskunnalle alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvän vuoden 1978 pöytäkirjan liitteisiin tehtyjen muutosten hyväksymisestä sekä laeiksi muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta**

Hallituksen esitys HE 3/2017 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 2/2017 vp

*Mietinnön pöydällepano*

Mietintö pantiin pöydälle 10.3.2017 pidettävään täysistuntoon.

### **7. Seuraava täysistunto**

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 10.3.2017 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.23.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola